

BLUZOK princesse RUHÁK

costum és pongyolák
FALUDI LÁSZLÓ Bpest, VI., Andrássy-út 48.
Dívatlap ingyen!!

FOHN ÁBRAHÁM

Budapest, VII., Király-utca 9. sz.

Megrendelésre készült

uri-, női- és gyermek-

nagy rakitára. Vidéki rendelések pontosan eszköztöttek.

Meg nem felelőt kicserélek.

Amerikai cipők. * Olcsó ár. * Halina csizmák.

Páratlan és csodás hatású arczszipítő és
finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan,
ártalmatlan, rögtön szépi. Az egész világon kap-
ható 1 és 2 koronás tételekben. Margit-szappan

REKORD kézitáska

Legújabb minta. Erős zerge, angol
saffián- vagy kecske-bőrből minden
színből 18 cm magas, 21 cm szé-
les, selyem bélésű, belül tolettöl
11 koronáért kapható a készítőnél

CSÁNGÓ bőrdíszműves, Bpest, Múzeum-körút 3.

Péncz-, szivar- és bankó-tárcák nagy választékban.

Vidékre a pénz előleges beküldése mellett portómentes.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Ha őszül a haja,

ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer,

mely a haj eredeti szinét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BELA gyógyszerárban,

Budapest, V/49, Szabadság-ter, Sétány-utca

sarkán.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

A kebel fejlődése.

A művészet, melylyel szép kebel lehet elérni. Pá-

ris asszonyai és minden ország elegáns hölgyei

előtt, a kik a **Pilules-Orientales**-t (keleti

pillulák) használják — jól ismerik. Csak a helyes

kezelés fejt ki előnyös befolyást a kebel fejlődé-

sére és erősítésére és ebben a tekintetben a **Pi-**

lules-Orientales oly hírnévre tették szert,

mely kizárja, hogy ezeket más préparátumok-

kal, mint: puder, liszt stb. hasonló megismerlett

szerepel összehasonlítható lehetne. Kivülről alkalm-

ozott szerek, mint: balzsam, pomádé, frottiro-

zás és mindennemű készítmények hatástalanoknak

bizonyultak; a csúszkás ingeret elő nem idézték

hiszen a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányoknak tehát

először is a helyes kebel-kezelést kell tanulni, az asszonyok-

negyszerűbb, vagy visszaszerzeshetők.

és használni annak a kebel szép for-

ulimintek a váll- vagy nyak csontvelő-

velővel betakarítani. 30 évi tapasztal-

ás, hogy ezen pillulák teljesen ártalmatlan-

ok, és a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányoknak tehát

először is a helyes kebel-kezelést kell tanulni, az asszonyok-

negyszerűbb, vagy visszaszerzeshetők.

és használni annak a kebel szép for-

ulimintek a váll- vagy nyak csontvelő-

velővel betakarítani. 30 évi tapasztal-

ás, hogy ezen pillulák teljesen ártalmatlan-

ok, és a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányoknak tehát

először is a helyes kebel-kezelést kell tanulni, az asszonyok-

negyszerűbb, vagy visszaszerzeshetők.

és használni annak a kebel szép for-

ulimintek a váll- vagy nyak csontvelő-

velővel betakarítani. 30 évi tapasztal-

ás, hogy ezen pillulák teljesen ártalmatlan-

ok, és a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányoknak tehát

először is a helyes kebel-kezelést kell tanulni, az asszonyok-

negyszerűbb, vagy visszaszerzeshetők.

és használni annak a kebel szép for-

ulimintek a váll- vagy nyak csontvelő-

velővel betakarítani. 30 évi tapasztal-

ás, hogy ezen pillulák teljesen ártalmatlan-

ok, és a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányoknak tehát

először is a helyes kebel-kezelést kell tanulni, az asszonyok-

negyszerűbb, vagy visszaszerzeshetők.

és használni annak a kebel szép for-

ulimintek a váll- vagy nyak csontvelő-

velővel betakarítani. 30 évi tapasztal-

ás, hogy ezen pillulák teljesen ártalmatlan-

ok, és a kebel fejlődését és keménységét előidézi. A fiatal leányoknak tehát

először is a helyes kebel-kezelést kell tanulni, az asszonyok-

... Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert ...

„Iró angyal“

gramofon

gépek és lemezek.

SCHMID NOVÉREK-nél

Budapest, IV., Kigolyó-ter 1. sz.

Választékukban, kedvező lemezcserére főtétel. Ár- és

lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízű, kiváló jó hatású szer

étvágytalanság, rendet-

len emésztés és gyomor-

gyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv a gyomor-

terheléstől. Egy üveg ára

3 kor. 20 fill.

12293 Kapható:

minden gyógyszerárban

valamint

ROZSNYAY MÁTYÁS

gyógyszerárban

ARAD, Szabadság-ter.

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

NAGYENYED-re

forduljon minden ór-

deklódó, ki súlyt

fektet elsőrendű faj-

tiszta anyagra. ...

GYÜMÖLCSFACSEMÉTEK

ASSISI SZENT FERENCZ ARCKÉPE, ÁLLÍTÓLAG GIOTTO FALFESTÉSE.

jük. És nincs a ki hatása alól kivonhatná magát.

Életének adatai ma már szinte közhelyek. Született 1182-ben, olyan korban, a mikor a kereszteshódok tüzes lelkesedése áradatként hömpölygött végig a még nyers és kiesapongó életre hajló népeken. Ez a kor nálunk II. Endre király kora volt. Apja Bernardone Péter, gazdag posztókereskedő vala Assisiben és a növekvő ifjú korának gyermeke. Élvezetekre és katonai kalandokra hajló, talán korhely is. Mint 22 éves ifjú, Perugia ellen harcolt, fog-ságba esik és csak egy év múlva tér haza. Majd Apuliába kíséri egyik honfitársát, szintén hadakozni, de nem sokára visszatér Assisibe és itt egyszerre megváltozik. Lemond a mulatozásról és meglepő dolgokat művel. Vagytonát a szegényeknek adja; önkéntes koldussá lesz; a szegényeket és betegeket ápolja; a krisztusi szeretetet hirdeti és műveli akkora aszkéta lemondással, hogy kezdetben azt hiszik, megzavarodott. A gúny elől elvonul a Subasio oldalán levő remete-magányba és két év múlva, 26 éves korában a szegénységet, a lemondást, a tisztaságot s a teremtet dolgokra, még az állatokra is kiterjedő krisztusi szeretetet nyíltan hirdeti és gyakorolja.

Csakhamar két jobbmódú ifjú: Bernardo és Egidio csatlakozik hozzá. Majd több is. Ö tizenkettőt választ ki magának, épen mint Jézus, (még áruló Judás is akadt társai közt) és a Subasio alatt, barlanglakásokban, mely vallásos elmerülésben él velük, gyakorolva a mindenre kiáradó szeretetet emberrel és állattal egyaránt.

Ez a kis remetecsoport csakhamar meghódítja az emberek szívet és Ferenc 1208-ban gyalog elzarándokol Rómába, hogy maroknyi szerzetéhez III. Ince pápa jóváhagyását megkapja. A pápát mélyen meghatja a csodálatos rajongás és megadja neki a szóbeli jóváhagyást. Hazatérve, társaival bejárja a környéket, békét szerez a pártok közt, csillapít, betegeket ápol és folytatja csodálatos életét. Az embereket mélyen megindítja a krisztusi szeretetnek ilyen sohasem látott kultusza, a melyről különben megható emléket bírnak a *Fioretti di S. Francesco* (Szent Ferenc virágcskái) című könyvben, a középkornak talán legbájosabb legendagyűjteményében.

De meghatja tiszta életük kivált a nőket. Egy gazdag assisi polgári család 18 éves szép leánya, Klára, 1212-ben otthagyja családját, levágatja gyönyörű szőke haját és nővérel

együtt rajongó követői közé áll. Fölvéteti magát a már meglevő benediktinus apácák rendjébe és szentjévé, alapítójává lesz a híres *Clarissa apácarendnek*.

Az új szerzet tagjai közben párosan bejárják az országot s az evangéliumi szeretetet hirdetve, Afrikába is eljutnak. Maga Ferenc, Egyiptomba is elmegy, majd 1220-ban Jeruzsálembe és Betlehembe, a hol akkor jeruzsálemi Endre királyunk is megfordul. Hazatérve lemond új rendje vezetéséről és mint egyszerű barát él, zarándokol és térít tovább. De már beteg. Szemfájás gyötri, a melyet, úgy látszik Egyiptomból hozott. Később köhög és vért hány. Azonban már akkor csodálatos legendakör veszi körül. Isten kiválasztott szentjének tartják (halála után három évvel Róma is szentté avatja), a ki az állatok nyelvét is érti, de az állatok is megértik őt.

Már beteg, 1224-ben a toscanai *Vernia* hegyre vonul vissza s itt a legenda szerint nagy égi kitüntetés éri. A Megváltó megjelenik neki *szarj* képében s a keresztben szerzett sebhelyeit az ő kezére, lábára és jobb oldalára is rányomja. (Stigmata.) Innen ezután *pater seraficus* néven nevezik és szerzetét is szeráfi szerzet néven terjed. Majd népiesen meztelábas (scalzi) szerzeteseknek nevezik őket. A XIV. század végén már nem kevesebb, mint 150 ezer franciskánus szerzetes él Európában.

Assisibe visszatérve, a *nap énekét* (cantic del sole), a középkornak talán legszebb vallásos énekét szerzi, a melynek szövege reánk maradt. Majd 1226 október 3-ikán, élete 44-ik évében, eléri a halál és Szent Klára ápolása alatt, szerzetes társai sírjai között zárja le szemeit, a «nap énekét» énekelve utolsó perceiben is. A legenda szerint halálakor, éjjel, akkora fény áradt ki a Porciuncula-zárdából, hogy a pacsirták hajnali fénynek vették és hangosan énekeltek.

Azóta rendje az egész világon elterjedt, noha kettőbe szakadva. A szigorúbb életűek: *fratres minores observantes* név alatt a mai *franciskánusok*. Az enyhébb szabály szerint élők a *fratres minores conventuales* néven a mai *minoriták*. A *kapuczinus* szerzet is egy kiágazása Szent Ferenc rendjének, mely különben országokként a köznép világlátásához alkalmazkodott.

A ki ma assisi Szent Ferenc nyomain jár, rendszeren a *Porciuncula* templománál (S. Maria degli Angeli temploma) kezdi, mely jóval a városon kívül, a vasúti állomástól egy puskalövésnyre áll és hatalmas kupolájával azonnal föltűnik. A XVI. századbeli szép templom a bucsújárások tulajdonképeni kegyhelye. Innen a porciuncula-bucsú. Nevét arról a kis telekrészletről (porciuncula) vette, a hol Szent Ferenc a maga kezével építette föl első, parányi kápolnáját, a melynek közelében levő czelláskájában később meg is halt. A parányi kápolna, ép úgy mint a loretoi Mária-ház, ma is ott van a hatalmas boltozatok alatt, művészi burkolattal befoglalva. Elejét Overbecknek egy szép festménye díszíti. Ebben a templomban őrzik a szent legrégibb szobrát is, a mely Andrea della Robbia kezéből való. Ugyanítt kőtől való derékóvét és egyéb emléktárgyait. Az oldaltornáczon pedig a szent halálának színhelye: a kicsiny czelella áll, ez is szép művészi foglalatban. A kolostor udvarában végül «Szent Ferenc rózsái» virítanak. Tövisük nincsen és leveleiken a véresöpp-forma nyomok, a hit szerint az ő vérenek emlékére ismétlődnek. A középkori legenda szerint ebbe a rózsabokorba hevert volna bele a kísértés órájában.

Vére a rózsalevelekre hullott, de a bokr örökre elveszítette tövisét.

A porciuncula helyétől Assisibe félóráig tartó kocsit vezet föl. Útha lehet ejteni S. Damiano kolostorát is, Szent Klára életének színhelyét. Maga a város még most is tartja hatalmas bástyáit. Girbe-görbe utcái, terei, sok száz esztendő épületei és templomai egészen középkori jellegűek adnak neki. Idegenforgalma a bucsújárásokon kívül is jelentékeny s ehhez mért szállói is vannak. Különösen sok angol utas fordul meg benne. A kik azonban a nagy benyomásokban a helyes rendet megtartják, a város meglepetése előtt rendszeren kizárólagosnak a Subasio hegye alá, Szent Ferenc és társai remetehelyére.

Ez az ú. n. *carceri*. Fecskefészkek-forma ösrégi zárda az 1400 méter magas hegy oldalán. Assisiből gyalog másfél óra járás. Sokan szármáhatón vagy kocsin mennek ki; az odavezető köves hegyi út azonban nem a legjobb. A vakolatlan terméskövekből épített ösrégi apró kolostor valóságos szent idill. A kopár hegyet itt hosszú vízmosás rója végig és ennek egyik partjára van építve a maroknyi épület. A vízmosásról a középkori legenda azt tartja, hogy abban valamikor patak folyt le, a melynek a csobogása azonban a szentet elmélyedéseiben zavarta. Imádságára a vízfolyás megszűnt s a meder ma is száraz.

A kis zárda parányi udvarán megvan még az a cisterna is, a melyből a szent ivott; még a réz-vödör is az övének mondják. Most azonban mindössze csak két barna ruhás barát lakik e helyen, hogy legyen a ki az idegeneket fogadja. Éttermük (refectorium) oly kicsiny, hogy már 5–6 embertől «zsufolva» van. Különböző, kisebb-nagyobb czellák és kápolnák vannak itt. Az egyik parányi kápolna a szent imádkozó helye volt. Mái is őrzik ott az ő régi faragott fakesztyjét és kelyhét. Mellette egy sziklába vágott parányi czellában, fával befoglalva látható a szent kőágya, mely szűken elég egy embernek. Fejfejljén egy fahasáb van, a hagyomány szerint az ő egykori párnája. Az ágyról a hit azt mondja, hogy olykor jó illatok áradnak ki belőle és már sok beteg meggyógyult attól, hogy a sziklába belefeküdt.

A látogatót itt egészen körülveszi a középkor legnépszerűbb lelke. Az épület mellett sziklahasadék táton, a melyen rövidke márványhid vezet keresztül. Valamikor, — így szól megint a szent legenda, — itt nem volt hasadék. Egyszer azonban a sátán megkísértvén a szentet és tőle elűzetvén, dühében kettőbe szakasztotta a hegyet és itt bújta le a pokolba. A szakadékot valóban *buco del diavolónak* nevezik. Túl rajta kis erdőske van, az egyetlen a Subasio hegyén. Itt áll ma is az a vén cserfa, a melyen a madarak hangos örömcsergővel köszöntötték a czellájából kilépő szentet s azután figyelemmel hallgatták beszédeit. Lejebb a hegy oldalán tizenkét, sziklába vágott remeteszállás van, itt-ott félig megtöltve fallal. Itt töltött Szent Ferenc barátjaival két évet és ide vonult vissza, ha Krisztusban elmerült. Egész legendakör veszi körül ezeket a romladozó remete-szállásokat.

A városba visszatérve, utolsóinak marad *Szent Ferenc temploma* és kolostora a tizenhatodik századbeli építésnek legérdekesebb emléke. Taine, a nagy francia művész-tudós azt mondja róla, hogy nem adná oda Szent Péter római templomáért sem. Valósággal a középkor misztikus hangulatát, mélyeséjtelmeit és a humánus szellem lassú földterengését egyetlen helyen sem tudta az építőművészet úgy kifejezni, mint itten. Nem is pihenhetnének méltóbb helyen az újjászületés első emberének: Assisi Szent Ferencnek a hamvai, mint épen itt. Ez a hely valamikor a kivégzések helye, vagyis vesztőhely volt. Szent Ferenc maga hagyta meg, hogy hamvait ide temessék. Halála után is Krisztus példáját akarta követni, a ki szintén vesztőhelyen, a Golgothán szenvedett halált.

A zárda és a templom a messze kinyúló arkádokra van építve s az idők barna patinája egészen belepte. Maga a kolostor egykor a rend központja volt, de 1866-ban az egyházi államok elfoglalása után az olasz királyság a rendházat kiürítette és a tág épületben a tanítók gyermekeinek benlakó intézetét telepítette meg. Ma vagy 250 főnyi tanuló-csoport hemzseg a középkori folyosókon és termekben. A barátok közül csak 3–4 lakik az épületben a plébánia ellátása végett.

tette meg. Ma vagy 250 főnyi tanuló-csoport hemzseg a középkori folyosókon és termekben. A barátok közül csak 3–4 lakik az épületben a plébánia ellátása végett.

Az ódon épület-csoport közepén áll a kivülről komor hatású templom. Tulajdonképen két egymás fölé épített templom az. Az alsót már 1228-ban kezdték építeni s alig volt kész, Cimabue és Giotto érkezett a világra, hogy frescóival megdicsőítse. Giotto kétszer, húsz éves korában és élete végén dolgozott a falakon, a melyek ma a legnagyobb műtörténeti nevezetességek.

Az alsó templom félig a sziklába vágva, hatalmas, korai román boltozatokból épült, kissé még bizánczi vegyülekkel. A belépőt titkoszerű félhomály fogadja, mely a boltozatok végén, a hol Giotto híres képei vannak, lassan kiderül. Forma, szín, világítás és ének csodálatos összhangban egyesül a boltozatok alatt. A világosabb rész boltozatának négy mezején, a főoltár fölött van Giotto négy híres falfestése: Szent Ferenc fogadalma (szüzesség, szegénység, engedelmesség) és az angyalok karában való megdicsőülése. Képeink ezek közül kettőt bemutatnak. Ezenkívül is számos falfestés. Az egyik, a melyet szintén Giottonak tulajdonítanak, Szent Ferenc képét ábrázolja a stigmákkal, valószínűleg egykor arcképe után.

A szent férfiú hamvai 1818-ig itt, a főoltár alatt pihentek, ekkor azonban kivették onnan s az alsó templom alatt még egy mély kriptát vágatnak nekik. Ma is ott pihennek bágyadt, rejtelmes világításban. Két széles lépcső vezet oda le, utolsó útja a zarándokoknak.

A felső templom, mely az olasz góthika egyik érdekes alkotása, már élénkebb világítással bír s egészen Szent Antal legendakörének van szánva. Oldalfalain Giotto és tanítványai legendákból vett tárgyakkal 28 nagy képet festett. Legnevezetesebb köztük a szent prédikációja a madaraknak és az ördögök kiűzése Arezzóból. E festéseken már Dante korának hatása látszik. A rajongással, ihlettel és nagy szenvedélyekkel eltelt kor lelke beszél itt a falakról az emberhez és szinte bántó, a mikor kilépünk a középkor eme megkövült hangulatából a napsütötte szabad térségre.

Még egy nagy műemléke van Assisinek ezen kívül, ha Szent Ferenc szülei házat nem vesszük ilyennek. *Szent Klára temploma* a szent leány sírjával. Az ösrégi és meglehetősen elhagyott templom külön áll. Ez 1257-ben épült és azóta nagyjából följuttatták. A főoltár alatt mélyen, homályos sírboltban pihennek

szent Klára földi maradványai. A sírboltot 1850-ben dúsan fölékesítették márvánnyal. Szent Ferencnek e női mása 25 évvel élte túl a pater seraficus. A legenda gyakran összehasonlíti a két szent alakot, mint a hogyan a középkori festőművészet is számtalanszor örökítette meg őket együtt.

A ki Assisiben járt, nem tud magának számot adni, a természet, a vallás vagy a művészet benyomásai hatottak-e rá erősebben, annyira egygyé olvadnak lelkében a megindulások. De senki sincs, a kinek a szíve meg ne telne itt azzal a szelid és édes szeretettel, a melyet a híres középkori szent reahagyott bájos umbriai szülőföldjére. Kenedi Géza.

TAVASZ ELŐTT JÁRÓ.

Keleten, keleten tavaszra várnak,
Napfényt remélnék, meleget vágnak,
Ki-kicsődülnek a falúvzgre,
Minden új fecskének repesnek elébe.

Senkise sejt, senkise látja,
Távol jó a tavasz boldog királya,
Ki lesz koronás, biborpalástos,
Fölkent hódító, új igazságos.

En csak hírnöke vagyok. Uj heroldja.
Jelentem híret én gyalog a porba,
Részeg fennszóval, tántorogva mondom:
Király fog jönni e fagyos porondon.

Ő üzen bennem, sok évvel előre,
Küld nyomot verni e csafalos földre,
Virágok magvát szétszórni elébe,
Jobbágyok lelkét parancsolni térdre.

Keserű végzet, szolgásgáznak édes,
Testem föltörve, lelkem szomjú, éhes,
Parancsát hordom a jövőnd Nagynak,
En, forróláza ama nagy tavasznak.

En, zord március első gyötrő láza,
Menyasszonyt kérek királyom nászára,

SZENT FERENCZ SÍR-TEPLOMA ASSISIBAN.

En csak szerelmét hordom a szent esőknak,
Mely ki fog jutni majd a boldogoknak.

En, tavaszelő, első bús álom,
Ki jajjal járok még alvó pusztákon,
Az ébredésnek ki csak kőnját hordom,
Koraszülötten, korán is haladón.

Bennem csak forráz a hús első harmat,
Fájnak a rügyek, kik másnak dagadnak,
Fájnak a rügyek lázas feszülésben,
Reszket az álom sivatagos éjben.

S majd egy kintusázó éjen, forró csendben,
Rügyburkot áttépő forró ihletben
Kipattan szívem áloé-virága: —
S az reggel itt lesz a tavasz királya!

Virágra lép majd, áloé-virágra,
Lábához ömlik mind, mind a hosszánna!
— Rólam akkor majd ne kérdezz senki,
Rég holtan fogok akkorra pihenni.

Bodor Aladár.

PROMÉTHEÜSZ.

Az örök vágnak betegje vagyok:
Az én sóhajim nem a gyönyörben —
Vágyban fakadó sóhajok.

Perzselő, forró gyönyörre vágyom:
— S esztendőök óta csak a lemondás
Keserves, kínos utait járom.

SZENT FERENCZ RÉGI KÁPOLNÁJA A PORCIUNCULA-TEPLOMBAN.

SZENT FERENCZ REMETESÉGE (CARCERI) A SUBASIO HEGYE OLDALÁN.

KÉPEK ASSISIBŐL.

Messze pusztákon szeretnék lakni...
— S elszókní innen, ki a szabadba,
Időm alig van egy gondolatnyi.

Sovárgom, vágyom, áldom a csendet...
— Sorsom a lármás tömegbe hajszol,
Magamba' lenni soha nem enged.

Imádlak, csöndes vízparti alkony!...
— S egyedül, csendbe', mélni hosszan
Sose fogok tán este a parton.

Merengni vágyom holdfényes estén...
Hiába minden... E költőmegben
Oh a merengést hol is keresném?...
Varságh János.

Az örök vágnak vagyok betegje...
— S egy új, lelánczolt Prométhéuszként
Örökké vérzem ebbe' a sebbe.

Varságh János.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Mikor úgy éjjel felé megnyiták a szívek, akárhol kalandoztak volna is, elméik csak visszatértek a «tengeri kigyóhoz», mert a Görgey-ügy volt most már a löcseiek kiindulási pontja, a gerincek-kérdés. Az óvatos Klebe véresszájú lett, mint egy forradalmár s nagy dolgokkal fenyegette a világot, ha nem javul meg s nem az ő tanácsa nyomán indul. «Igaz, hogy nagyon nehéz s maga se tudná megmondani egyelőre, mi a teendő, de iszen nem is ő húzza ezért a fizetést, Gosznovitzere a szögyen.» Bibók nyelve ellenben megcsúszott ilyenkor s épen nem tagadta, hogy ő tudna egy arkanumot, a mely egyszeribe nyeregbe segítené a szászokat, a nélkül, hogy bármely kockázattal járna.

Addig-addig botlott Bibók, hogy Klebe úr figyelmes lett és elkezdte fakgatni.

— Miféle arkanumról beszél kegyelmed?

— Azt én tudom.

— És melyik patikában árulják?

— Nem árulják azt sehol sem. Nem pénz dolga az ilyen. Mi közöm nekem Gosznovitzerehez, vagy egyáltalán a löcsei szászokhoz?

— Minden becsületes ember a becsületeseknek segít.

Bibók a vállait huzogatta és még titokzatosabb arczokat vágott ezentúl, úgy, hogy egészen felingerelte a Klebe tudvágyát. A derék ember idegei felesigáztatván, egy bizonyos ponton túl sirvakadt, mert nem tudta, úgymond, túlélni, hogy az ő kedves béli barátjának (már

mint Bibóknak), a kit annyira szeret és becsül, nem bírja a teljes bizalmát.

Bibók elérzékenyült s mind a két kezét feléje nyújtotta.

— Klebe, öreg barátom, ne legyen gyerek. Ha titkolózom ön előtt csekélyiségekben, ez csak onnan van, mert kímélem olyan terheket rakni vállára, melyek esetleg a lelkét nyomnák.

— Úgy, de kegyelmed valamely arkanumot titkol elöttem.

— Hja, a mi arkanum egynek, megölő méreg másnak.

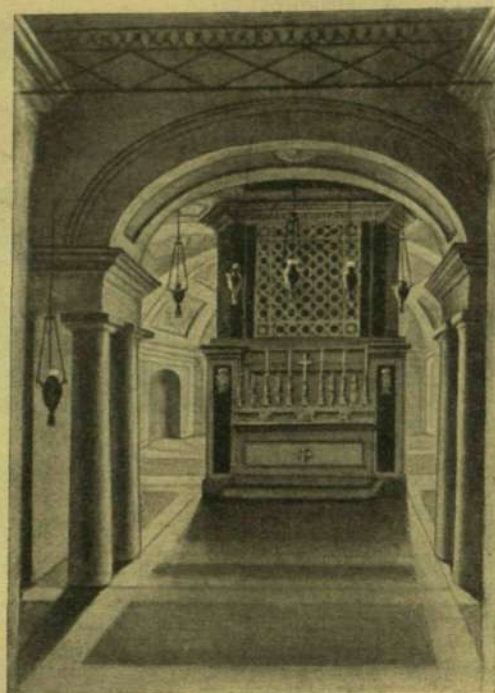
— Nem értem az egészet világosan.

— Hiszen csak beszélgetünk, — jegyezte meg Bibók kedélyesen. — Az ember hosszút gondol és rövidet mond, vagy hosszút mond és semmit se gondol. A borocska megoldja a nyelvet, az idő pedig szalad; csak a dolgok maradnak ott, a hol voltak. Ez az egész.

— Elég szomorú, hogy így van.

— De mit érne vele az emberiség, ha nem így volna, — bölcsekedék Bibók, — én most például rohannék a löcsei tanács segítségére, mert tudok egy módot, hogyan kerekedhetne felül. Úgy, de valaki más meg ugyanezzel a módot, a melyről viszont csak ő tud s ugye megint ott volnánk, a hol azelőtt. Nem jó a gondviselés dolgába belejavítani.

— Vagyis abba lyukadunk ki, — mondá Klebe úr szemrehányón, a poharat eltelve, — hogy nem mond meg semmit. Gyerünk aludni. Ferencsik úr, fizetek.

SZENT FERENCZ SÍRBOLTJA.

— Fialat még az idő, — fordult hátra Ferencsik.

— Üres fecsegésnél jobb az álom, — jegyezte meg Klebe.

— Korai álomnál jobb a mámor, — licitált Bibók.

— Én már lefekszem, — erősödött Klebe.

— Eh, maradjunk még. Hé, pincézér!

Hans, az új bécsi pincézér ugrott oda s alapos módon kérdezte ki az urakat.

— Mit parancsolnak? Sört vagy bort?

— Bort, — felelte Bibók. — No, üljön hát vissza, bátya, inkább elmondok a dolgot, ha már mindenkép kísértetbe visz... Te meg málészájú, még mindig itt állasz?

— Palackban vagy megmérve?

— Mit bánom én. Hozd megmérve.

— Itczét vagy verdungot?

— Persze hogy itczét, te ökörszem.

— Új-bort vagy ó-bort?

— Öreget.

— Fehéret vagy vereset?

— Úgy váglak pofon, ha még valamit kérdezesz, hogy nyomban kétfelé szakadsz, vagyis két német lesz belőled.

Meghozta a bort, töltöttek s közelebb lapultak egymáshoz.

— Görgey nem megbízható ember, — kezdé suttogva Bibók, — s igen sok vétkét tudom. Nem megbízható se a labancznak, se a kurucz-nak, teljesen az ördög szolgálatában áll. Mit mondana kegyelmed ahhoz, ha én azt állítanám, hogy mikor kurucz Görgey Jánosnak a Rákóczihoz való lengyelországi kimenetele értésére esett, elfogatási parancsot adott ki a saját testvére ellen.

— Borzasztó, — sziszegte Klebe úr.

— Ugy-e borzasztó? Ezt mondja kegyelmed. De mit szólna maga Rákóczi fejedelem, ha megtudná?

— Hát legalább is fejét venné.

— És mit szólna ehhez Lőcse városa?

— Alkalmassint föllelekezene és levetné a fekete ruhát.

— Ez az. Erről beszélék, kedves Klebe, erre célzok. Hogy Lőcse bevégezné a pörét és tovább folytathatná a dolgait.

— Az ám, — szóló Klebe úr rekedten, — ha ez az elfogatási parancs megvolna.

— Hiszen az megvan.

— De hol?

— Én tudom, hol van.

— És hogyan kellene megszerezni?

Bibók az asztalra könyökölt, letette a fejét a két kővér tenyerére, úgy nézett fel nagy vigyorogva a Klebe becsületes, ámuló képebe.

— Meg kellene venni, úgy, a hogy az életét

megvették Palocsaytól, mikor életre volt szükség. Most a halált vennék meg attól, a ki egy skatulyában tartja. Ha Gosznovitzér okos ember volna.

Klebe lecsüggesztette a nagy fejét és nézte a kavargó füstöt a szobában, gondolata szállt, szállt, annak a kéklő szárnyain, tekintete pedig bambán révedezett a füstös falakon. Egyszer aztán rátette a szőrös kezét szép csendesen a Bibók karjára s rekedtes hangon suttogta:

— Kinél van most az az elfogatási parancs?

Bibók mosolygott.

— Találja ki, Klebe apó.

— Csak talán nem...

— Annyit mondhatok, rossz helyen van.

— Akkor talán mégsem jól gyanítom, de miért volna rossz helyen?

— Mert közelebb áll az illető Görgeyhez, mint Gosznovitzérhez.

— Hm, ez bizony baj...

— Minden út szabályozható, hm...

— És hát milyen az az elfogatási parancs, hiteles alakú, Görgey saját aláírásával?

— Nincs abban annyi makula sem, mint egy liliumvirágban.

Klebe apó ásitani és nyújtózkodni kezdett, szemei aprók lettek, nyelve nehezen forgott, de azért mégis kivonatolta a gondolatait.

— Érdekes dolgok ezek. Furesák az emberek. És sok minden történik a Molitoriszon kívül is a világban. Hát ez nagy bolha, hm...

Nagyon nagy bolha. Be kellene eresztetni a Gosznovitzér fülébe, mi?

— Bolháknak mondja? — nevetett Bibók.

— No hát aranyból. Úgy, úgy, aranyból való.

Sokat nyomhat, hej! Mennyire becsüli a súlyát, hm?

Több szó nem esett erről sem ezen az estén, sem másnap, de hogy a Klebe apó fejében nyoma volt, látszott arról a szórakozottságról, melylyel napközben a kovácsesal és a kollárral beszélgetett, kik a Molitorisz javításán dolgoztak. Mikor pedig harmadnap elbucszott Bibóktól, jelentősen mondá:

— Nem állítok semmit, mert nem volna állásomhoz méltó többet mondani, mint a menyit épen kell, de úgy gondolom, hogy hallani fog rólam nemsokára.

Bibók úr a kezét dörzsölte (tele voltak gyűrűkkel ez idő szerint).

— Mindenkor csak örömömre szolgál, ha Klebe úr felől hallhatok valamit.

— Nem annyira magamat értem, mint az ügyet. Arról fog esetleg hallani.

Bibók úr vállat vont.

— Hallok vagy nem hallok, nem lehessen tudni. Az kegyelmedtől is függ, tőlem is függ.

SZENT KLÁRA SÍRBOLTJA.

— Hogy-hogy? — kérde Klebe úr halkán. — Kegyelmedtől is?

— Néha nagyon nehéz hallásom van, — szóló Bibók úr fenhéjázón.

— Vagyis ez azt jelenti...

— Hogy akkor nagyobbat kell kiáltani, — vigyorgott Bibók.

— Hm, értem kegyelmedet.

Ezzel aztán elutazott Klebe úr és semmit sem hallott magáról egész tavaszig. Hanem iszen Bibók uram nem is volt kíváncsi. Selyem élete volt most neki. A könnyelmű, vidám starosztának mind jobban-jobban a nyakára nőtt, titkait kileste és azokkal féken tartotta, sőt uralkodott fölötte, szóval úgy élt most Bélán, mint szunyogtanyán a pók. Mert Béla szinte varázserintésre valósgos paradicsommá változott át e télen. A férfiak zsoldos csapatokba alakulva, egyes rajokban át-átkeltek a veszélyben levő magyarság védelmére a Rákóczi csapataihoz. Vér vizzé nem válik, a megtagadott, az elhagyított gyermek szíve is az anyához húz. Zsigmond király csak a földet adhatta zálogba a lengyeleknek, hanem a levegőt nem, az magyar maradt, mihelyt a miazmáitól megtisztult. A férfiak elmentek, az asszonyok ellenben itt maradtak. A szép béli asszonyok. És ha még csak azok lettek volna! Hanem ide menekültek az országgrész többi szépei is, a háborúmentes területre. Feleségét, lányát, értékes portékáját ide hozta, a ki tehetette. Majdnem úgy volt, mint most száz esztendeje Esz-

tergomban, mikor Esztergom Komáromban lakott; az egész város oda menekülvén a török elől. Két bíró volt, két hatóság, két eklézsia, csak a temető volt egy. Az kellett kölcsön.

No itt meg három városra való asszony volt, javaerejű férfi pedig semmi. Temető ide nem kellett, hanem a férfiembernek nagy beceje támadt. Azért is volt az a sok gyűrű a Bibók ujján.

Azonfelül is jól jövedelmezett ez a sokadalom. A starosztá értette a menekültekkel való bánásmódot. A bőré mentő alany szívesen enged a bőrére egy kis gyapjút levágni s ehhez olyan finom ollói voltak a starosztának, hogy öröm volt velők dolgozni. S a mi lelemény e téren az emberiség közkincese lett, abból nem egy sugárnyi épen a Bibók fejében gyúlt ki.

Bibók ugyan engedte a javát a starosztának leszedni, de azért saját külön jövedelmeket is tudott még csinálni folyton növekvő befolyásával, melyet immár annyira észrevettek a városban, hogy ha valaki simán ki akart húzni a starosztából valamit, hát Bibókot kente meg előbb. Elannyira beleévezte ez magát a néphitbe, hogy gúnykép is jelent meg Krakkóban, mely Ljubomirsky urat mint csótáros, ezíra szerszámos öszvért ábrázolja, a kin Bibók lovagol. «A holdra ugató kutyá»-ban is lógott egy ilyen kezdetleges torzkép; a starosztá nagyon megharagudott, a megégetését rendelte el és ötven lengyel forint birságra ítélte Ferencsiket. Tizenöt forint állítólag még ebből a birságból is a Bibók zsebébe ment.

Úr volt Bibók, hatalma deledőjén. A starosztával sétálgatott egy szép tavaszi napon, midőn egy öreg asszony megszólította a piacon, hogy üzenetet hozott számára Lőcséről.

— Kiről, anyácska?

— Klebe úrtól.

— No, mit üzen Klebe barátom?

— Hogy a hárag a városház tornyán meg fog szólni e napokban.

— Egyebet nem üzen?

— Csak arra kért, hogy a nemzetes úr is üzenjen.

Bibók boszúsán harapdalta az ajkait.

— Mondd meg neki, anyácska, hogy Lőcse messzire van, nem lehet idáig hallani a hangját. És hogy nekem most mind a két fülem gyapottal van betömve.

Zsebébe nyúlt és egy tallért adott az anyóának.

Ljubomirski, a ki ma rossz hangulatban volt, epésen jegyezte meg:

— Bibók, Bibók, te valami rosszban sántikálsz.

— Én? Ugyan miből gondold?

AZ ALSÓ TEMPLOM GIOTTO FALFESTÉSEIVEL.

A FELSŐ TEMPLOM.

KÉPEK ASSISIBÓL.

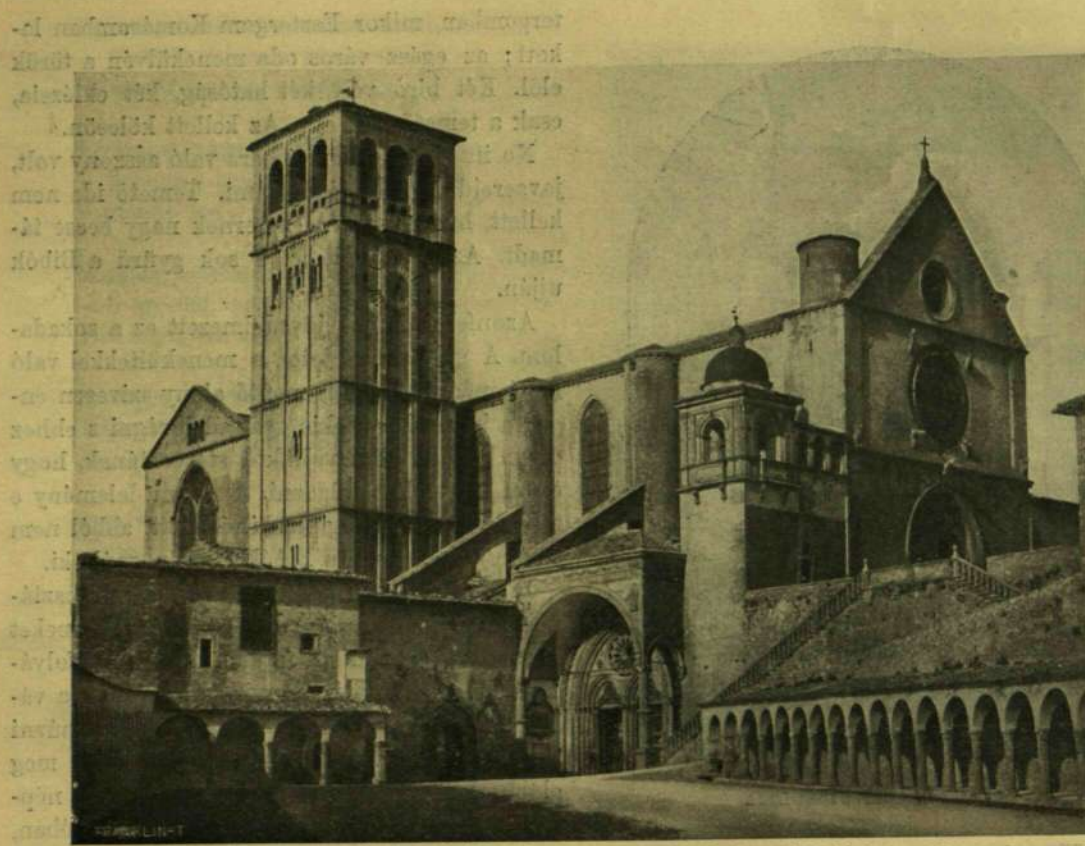

SZENT FERENCZ ENGEDELMESSÉGI FOGADALMA. (GIOTTO FALFESTMÉNYE.)

SZENT FERENCZ DICŐSÍTÉSE. (GIOTTO FALFESTMÉNYE.)

KÉPEK ASSISIBÓL.

SZENT FERENC KÉTTŐS TEMPLOMA ASSISIBAN.

— Nem lehet az egyenes ember, a ki ilyen görbéségekbe takarva kapja és adja az üzeneteket.

— Nem értelek, nagyságos uram.

— Még te nem értesz. Ez nem rossz. De én megértsem, ugy-e, hogy miféle gyapottal van betömve a füled, mikor a legnyitottabb nyúlful Európában.

— Hisz ezek floskulatok. A klasszikus nevelés folyamánai, a melyben mi magyarok részeseülünk. Egy magyarnak a nyelve és egy méhnek a csápja váltig virágokban hemperg.

A starosztja mégis dohogott, mert nagyon rossz kedvében volt. Előttevaló este jött Krakkóból s panaszkodott, hogy pénzt vesztett kártyán. Ilyenkor mindig mogorva volt. Bibók nem vette szívére és vigasztalta:

— Majd szerünk itthon. Nem halt még ki a pénzek anyja.

Később azonban egyre élénkebb hírek kezdtek szivárogni a közönségben. Kereskedők és krakkói utasok állították, hogy oly mesés összeget vesztett a starosztja, a mire alig van példa Krakkóban. Bibókot még ez se nyugtalanította, mert tudott annyit, hogy csak 'hozza', becsületszóra hozza a pénzt. Efféle hozatal alatt pedig, akármilyen nagy is az összeg, nem török el az ember dereka. Nem is lett volna baj, mindössze némi kellemetlenséget jelentett, hogy a királynak is tudomására jutott a nagy veszteség s minthogy szerette, ha ügyes királynak tartják (mi mindenféle apró hiúságai vannak ezeknek is), egy főhivatalnokot küldött Bélára, a ki, mint a héja, legott lecsapjon a pénztárral megvizsgálni. Ez se lett volna baj, mert a kiküldött főhivatalnok, gróf Stramonsky is szenvedélyes játékos; Bélára érkezve, leültek ketten a starosztával és egy egész éjjel játszottak, a mikor is Ljubomirsky becsületesen megkeféltte a grófot. S ezt már azért se lehet tőle rossz néven venni, mert ha őt keféli meg a gróf, hát nem tudta volna megfizetni. A gróf meg is nehezelt ezért, a mit viszont a gróftól nem lehet venni rossz néven, mert a gróf hozzá volt szokva az ilyen pénztárvizsgálatoknál föltétlenül nyerni. A mi egyszer nemzeti szokás, az szokás, ki kell mellette tartani. Ilyen ártatlan semmisségből eredt az egész baj. A főhivatalnok gróf ugyanis ezúttal nem a pénztárral vizsgálta meg, a hol rendszerint sohase talált

sokkal többet, mint a mennyit mint nyereséget készpénzben másnap elvitt, hanem a könyveket turkálta fel, a hol megtalálta, hogy a starosztja már tizenöt éve csalja az államot és a királyt.

Erre aztán nagy lármát csapott gróf Stramonsky, a starosztát felfüggesztette állásától, iratait, holmiját lepecsételte, hozzátartozóit elcsapta, köztük Bibókot is, kinek rögtön ki kellett huzcolkodnia, mint a Ljubomirsky rossz szellemének, a kormányzósági épületből, a starosztja helyére ideiglenes főnököt állított s magát a starosztát mintegy fogságban Krakkóba vitte, hol a királytól kezdve mindenkit meglepett nem a bűnös kezelés, de az, hogy kisült.

Ezentúl roszra fordult Bibók sorsa. Egy darabig még ott éldegélt 'A holdra ugató kutyá'-nál, de megfosztva pártfogójától s jövedelmeitől lassan vedlett; azelőtt a kezei voltak hosszúak a hatalom révén, most az ujjai hosszabbodtak rendre, szabadulván az értékes gyűrűtől.

Ljubomirsky, a mint tudjuk, visszakerült vagy fél év múlva, teljes tisztaságában, mint egy lilium, hivatala elére (mondják, hogy az egész egy kicsinált komédia volt közte és Stramonsky gróf közt, mert nem birt volna másképp meg szabadulni Bibóktól). Igaz vagy nem igaz, egyre megy, a tény az, hogy Bibók nem birta már bevárni a gazdáját, egy ideig még hiteltelben élt Ferencsiknél, — míg minden gyűrű, minden hitel oda lett, a legvégén pedig elfogyott az a vatta is a füleiből, a mely miatt nem lehet halni a löcsei harang kongását.

(Folytatása következik.)

ÚJHELYI DAYKA GÁBOR.

1768—1796.

Egy fiatal költő, az igazság után fáradhatatlanul törekvő ifjú-ember, régi magyar író emlékezetének hódoló *Ungmegye* közönsége, mikor szobrát nagy ünnepség keretében a hó 3-án Ungváron leleplezte. Késő öregséget nem érhetett meg, pályája ifjú korában derekban tört ketté; azon nagyszámú magyar írók közé tartozott, a kiknek pályájához fűződött fényes reménységeket a korai sír göröngyei örökre elföldelték. De mostoha, sivár sorsának szenvedései között nagy eszméért küzdött, a magyarság boldogulása, előhaladása, az igazság megismerése

betöltötték lelkét. Lázás tevékenység közben emésztette föl magát. Rövid pályafutása akkor kezdődött, mikor a magyarságban szunnyadó öserő tettekben kezdett nyilvánkozni s megindult a mozgalom a nemzeti élet megújításának kivívása végett s akkor dőlt korai sirjába, mikor a sötét reakció a Martinovics-féle összeesküvés véres jeleneteivel a nemzeti erőket letörésre vetemedett. Fáradt, elcsigázott teste megpihent, de törhetetlen hite, lelkesedése tovább élt lánglelkű társaiban, a kikkel együtt ő se élt hiába. A magyar művelődés, a magyar nemzet feltartóztatatlannul tör előre, hogy az őt illető helyet elfoglalja a nemzetek sorában.

Régi, nemesi, de elszegényedett családból származott, atyja miskolci szabómester, szegény állapotában is neveltetni iparkodott két fiát. Nagy tehetségu bátyja, *Isván*, nem birta az akkori zord iskolai fegyelmet kiállani, katonának állott s Martinestyinnél vitézül harczolva, a török háborúban esett el. Atyját a bubánat, a szegénység korán sirba döntötte, az árva fiú csak a saját törhetetlen akaratára és vas-szorgalmára támaszkodhatott az élet forgatagában. Kassán a philosophiai tanfolyamon a lángeszű *Szoldárcsik* Sándorral, a későbbi vértanúval vetélkedett az elsőség fölött, de gyenge, erőtlén teste nem birta a lázas szellemi munkát, ágyának dőlt. Egy jószívű orvos, *Vécsey* József mentette meg az életnek, de csak egy időre. A korai halál csirái már el voltak vetve erőtlén szervezetében.

Mint *egri* papnövendék, jeles ifjú, a központi, pesti szeminariumba küldték. *Wohlge-muth* Fülöp igazgató volt itt atyai jóakarója. E nemes-lelkű pap tüzes magyar ember volt, az ifjú papokat a magyar nyelv tanulására buzdította, Dayka az ő pártfogása alatt megalapítja a magyar társaságot. Irogat, még többet olvas, az idegen nyelveket bámulatos könnyűséggel sajátítja el.

A szeminarium falain is áttörnek a József császártól, 'kalapos király'-tól kezdett korszak hullámverései. A magyar nemzet a forrongás korát éli. A magyarok nemzetiiségének e nagy ellensége épen annyit használt reform-törékeivel hazánknak, mint a mennyit ártott a kegyes királynő Mária Theresia elaltató politikája. A sajtószabadság folytán hihetetlen gyorsasággal terjedtek a szabad eszmék. Az az ellenhatás, a mit a rendi alkotmány önzése indított meg a császár reformtörékei ellen, a szabad eszmék irodalmának erkölcsi hatása alatt a nemzeti haladás meginduló mozgalmává nemesült. Ez irodalom salakos mocska nem hagyott nyomot Dayka tisztá lelkén, de annál többet merített nagy eszméi forrásából.

Mikor három év múlva Egerbe ment vissza e *Kazinczy* Ferenc leírása szerint lobogó, sötét szőghajjú, nyulánk, karcsú, magas homlokú, játékos, kékszemű, elbájoló nyájaságú ifjú, épen felvilágosult gondolkodásával a kikerülhetetlen összeütközésnek rohant elébe.

Az egykorú íráskor Egernek e korbéli társadalmi életét igen sötét színekkel festik. A város tele volt feslett asszonyokkal, a diákság csődült oda, mert 'igen sok heverést engedő vágyai és privilégiumai voltak.' Így aztán a botrányoknak és dorbézoló életmódnak adhatták magukat, úgy hogy verekedések és egyéb csinjeik miatt legnagyobb részök a tömlőcözött ülte. Ezt még dicsőségnek tartották. A színház, kaszinó látogatása, könyvek olvasása 'a papi székből véteknak hirdettetvén', a lakosság a kocsmának és a dorbézolásnak élt. De mindennél végzetesebb volt Daykára nézve, hogy itt élt *Szailz* Leó, a dühös barát, a ki tagadhatatlanul ötletes, erőteljes magyarsággal írott munkáiban a XVII-ik század hitvitázói nyereségével üldözte a felvilágosult 'phantasztikát.' Dayka két versében is szikrázó gúnynyal állította pellengérré, a barát egy prédikációjába kötött s püspöke előtt *eretnekséggel* vádolta. Az izetlenkedéseknek az lett a vége, hogy Dayka ott hagyta a szeminariumot. A kerülhetetlen barát még később a világi pályára lépett is üldözni igyekezett.

Végzeté *Lőcsére* kergette, mert tanári állást keresett. Itt ismerkedett meg *Reich* Zsuzsannával, e szép, de feslett erkölcsű szépséi leányzóval. Barátai, maga is hiába iparkodtak másutt keresni neki tanári állást, *Lőcsére* neveztek ki és Dayka feleségül vette azt, a

ki hálójába kerített áldozata, a különben is gyenge szervezetű, finom érzésű költő életét megmérgezte.

Nem csoda tehát, hogy Dayka költészete csupa bú, panasz és szenvedő-sóhajítás. Lantján csak egy két húr van, de ezen szívreperítő hangon játszik. A német költők hatása alatt ír, de szentimentalizmusa nem tanult, érezzük, hogy szíve mélyéből fakadnak síró panasza. Igazi lyrikus, egyéni, melabús hangjainak vannak színei, változatai; a formának mestere, egyforma könnyedséggel dalol klasszikai és mértékes rimes, valamint magyar versekben. Jellemző sajátása Dayka lyrájának, hogy emésztő fájdalom és elkeseredése gyakran gúnynyá élesül; egy pár versében mély szatírával ér mutatkozik. Nyilai félelmesen roppennek nagy eszméinek ellenségeire. A minthogy természetében is nyájás szerénysége, ellágyulása mellett sok dacz és önérzet is volt.

Családi bajai miatt elkövándozott *Lőcséről*. Ungvárra tették át tanárnak 1795-ben. De ungvári élete már csak haldoklás volt. Erős akarata ideig-óráig győzedelmeskedett gyenge testén, ungvári tanítványai még gyönyörködtek lángoló, világos előadásában, de nem sokáig. Azt az esztendőt, melyet Ungváron töltött, a halállal folytonosan viaskodva élte le. Meghalt 1796-ik év október 23-án. Sirját már 1805-ben se lehetett megtalálni.

Munkássága se mint költőnek, se mint nyelv-művésznek nem volt korszakalkotó, iskolája is rég letűnt a magyar költészet birodalmából, de nemes rajongása, példaadása méltó az utókor tiszteletére.

Gyöngyösi László.

EGY RÉGI TÖRTÉNET.

Elbeszélés. — Irta Krúdy Gyula.

Ezt a történetet még a nagyanyámtól hallottam, ő pedig ugyancsak az öreganyjától hallotta. Ki tudja, hány kézen ment keresztül a történet, a míg hozzámig jutott? Toldottak hozzá, elvettek belőle? Minden emberben van egy adag fantázia. A valóság rendesen csak egy piczinyke magocska az emberi történetekben, de az idők folyamán terebélyes fa nő a magocskából, néha meg épen egész erdő. De hát hadd mondok el a régi történetet, mindenkinél a tetszésére bízva azt, hogy annyit higgyen el belőle, a mennyit jónak lát.

Bergőcz, egy felsővidéki falu a történet színhelye, a mely falu még a felvidéken is nevezetes volt arról, hogy csupa nemes ember lakja. Minden embernek megvolt a maga kutyabőre, különböző régi királyok aláírásával ellátva. Lehet, hogy ezek a kutyabőrök értek valamit akkor, a mikor újak voltak...

A történet ideje a tizenharmadik század, nemsokára azután, hogy a Rákóczi szabadságharca véget ért és a fejedelem az ő hűséges hűveivel bujdosásba ment.

A bergőczy nemesek is ott verekedtek a fejedelem seregében, bizonyosan derék vitézek voltak, hisz a verekedéshez akkor értettek a nemesek.

A hadjárat után egyenkint hazaszállingóztak és mint háború után szokásos, kiki utána nézett a saját elhanyagolt dolgainak, miután a haza bajai miatt erre rá nem ért. Egyik-másik elmaradt közülük, ki tudná, merre sodorta őket a háború vihara? Az otthon maradtak vártak rájuk egy darabig, aztán lassan felejtetni kezdtek őket. Elbujdosottak vagy elestek valahol? A bergőczy hegyekről leolvadt a hó, a hegyipatak vígan hajította a Fehér molnár malmát. Tavasz lett. Ugyan ki gondolna mindig a halottakkal?

Csak egy valaki volt a faluban, a ki nem felejtette el az ő halottját, az ő elbujdosottját. Egy fiatal leányzó volt ez a bizonyos, Klement Erzsébet, a kinek a völégényét vitte el a fejedelem.

Az öreg klementi Klement Sámuel még olyan faluban sem lett volna utolsó ember, a hol a ládákban nem csupán régi kutyabőröket őrizgetnek, mint Bergőczon. A házat pláne kastélynak hívták, habár a régi történetekben a kastély szó nem felel egészen ezt a fogalmat. Lehet, hogy csak épen a földel volt különb a háznak, mint a többi bergőczy viskóké,

de az is meglehet, hogy igazi kastély volt az kapubárányokkal és kőkereszti ambusszal, valamint füstölő kéményekkel, a melyek mint guggoló komondorok ülték körül a zöld mohával beült dupla-francia házát. A hátsó udvaron talán kis esikók ugrándoztak és az istállóban fehér kővér tehenek várták a sajtárral jövő piros arézu fejőleányt. ... Vagy talán kopár volt a ház tája és a sovány tehénkének nappal az igát húzták azokon az ördögcsántotta földeken, a hol egy ekenyomásra gránit-sziklában csorbul el az acél.

Hogy volt, hogy nem volt? Ki tudná azt annyi rengeteg idő után kihámozni? Elég az hozzá, hogy a kastélybeli kisasszony még az új tavaszkor is reménykedve tekintgetett ki az ablakon arra felé, a merre az országút kanyarog felfelé a hegynek. A hegyipatak megújuló zúgása, erdők felöltözködése és mindenféle kedves virágocskának a földből való előbújása nem felejtette el vele azt, a ki neki a legdrágább volt a földön. Jávorka hadnagyot, a ki a fejedelem északnyugati dandárjában szolgált, aztán sok hősi kaland után nyoma veszett.

Az öreg Klement, a ki összefonta a haját, mint a Thököli hajdú, — már akkor kezdte az öreg a háborút, — eleinte nem sokat ügyelt a búsongó leányra. Majd felejt, gondolta magában az öreg, a fiatal lány mind ilyenféle.

Meg aztán nem is volt mindig búskedve Erzsébetnek. Néha reggel fölébredén, olyan vidám volt, hogy jókedvével csaknem felvette a házat. Az öreg Klement, a kinek nem volt egyéb dolga, mint a sebesült jobb lábát egy kis széken tartani, csodálkozva kiáltott fel:

— Ejnye, valami bolondot álmodtál már megint! — dörmögött rá Erzsébetre, a kinek nótázása elhangzott a Sejő pataki, vagy tán még tovább is.

A leány leütötte a szemét: — Azt álmodtam, hogy hazajött.

Klement legyintett a kezével. — Az bizony majd bolond lesz hazajönni, hogy megfogdossák, karóba húzzák.

— Pedig én álmodtam — rebegte Erzsébet. — Lehetetlen, hogy az álmok csaljanak.

Hiszen akkor nem volna érdemes felébredni az álomból, a melyben vele együtt vagyok.

— Bizony, nem nagyon érdemes, — morgott Klement. — Azaz, hogy érdemes bizony felébredni. Itt van a türőzi juhász-nábob fia, a Medveczky Gyuri. Igaz, hogy csak juhász-gazda az apja ma is, de nábob, valóságos nábob. Még ő maga sem tudja, hogy mennyi a juhái száma.

— Nem is igaz úton jutott ő kegyelme a gazdagsághoz, — felelt Erzsébet. — Hisz épen édesapám mondta, hogy nagy zsvány az öreg Medveczky.

— Volt, volt... Azaz, hogy a hogyan vesztük. A labancok elhajtották a juhát juhász-szal együtt, ott a hol találták. Nem hajhatták örökké maguk előtt a bégető nyáját, mert egyéb dolguk is volt. Arra való volt az öreg Medveczky, hogy a juhokat pénzért megvegye.

A pénz nem béget, nem akadályoz meg a további portyázásban. Medveczky minden juhát megvett. Ha még soká tart a háború, Gácsországtól Bécsig minden juh a Medveczkié lett volna. Okos ember az öreg. Neki nem kellett rablott ékszer, sem egyéb portéka. Csak juh.

Az mind egyforma. Jöszöm ember legyen, a ki a magáét ki tudja a nyájából választani.

— Azelőtt másképen beszélt, apámuram. Szidta Medveczkyt, mint a bokrot.

— Hiszen most se dicserem én. Csak hogy,

DAYKA GÁBOR SZOBRA UNGVÁRON. — Németh J. fényképe.

tudod, bolond ember az, a ki a vénségére is a háborút keresi. A háború elmúlt, megbénultam bele, a fejedelem úgy se jön már vissza, Medveczky meg első ember lett. Aztán a fia nem ludas az első cselekedeteiben. Bizony jó volna, ha már nem álmodnál olyan sokat. Akkor is dalolnál, mikor a Gyuri itt van nálunk.

Klement Erzsébet elhalványodott. A szívverése is megállott arra a gondolatra, hogy neki hűtlennek kellene lenni a völégényéhez, az álmaihoz. Az apák abban az időben nem sokat teketóriáztak a leányaikkal. Pérhöz adták ahhoz, a kihez jónak látták. Most már csak az a kérdés, hogy a türőzi juhász-gazda fia mikor mondja ki, hogy jó lesz neki Erzsébet szomorúan, bánatosan is, majd megvizsgálódik a főkötő alatt. Pedig az csak nem lehetséges, hogy az álmok csaljanak! Hiszen világosan jelentik, hogy Jávorka hadnagy hazajön, itt lesz, talán már itthon is van...

Be jó volna addig álmodni, a míg igazában hazajön Jávorka, sóhajította magában Klement Erzsébet. Aludni, aludni sokáig és csak arra nyitni fel a szemét, hogy előtte áll a várvárt völégény. Nem kellene akkor Medveczky-hez férjhez menni és boldogság lenne az egész élet.

Fiatalléányok fohászknak magukban ilyen formán, egyenesen lehetetlenségeket kívánván. De Klement Erzsébet, a mint e történetből kitűnik, ez egyszer nem kért lehetetlenséget.

Alkonyattal még egyszer kinevezett az országútra, a honnan fanatikusan hittelt várta, a völégény megérkezését és hűséges kis cselédje, egyetlen barátja vállára támaszkodva sokáig nézett bele az alkonyatba.

A nap már a hegyek sapkája alá világított, a melyek e tájon jókora nagyok, — teremtmény, mennyi báránybőr kell azokhoz a sapkához, annyi báránya tán csak a türőzi juhász-nábobnak van, — és lenn a faluban a lábatlan Klebák már elfoglalta helyét a régi malomközön, a honnan a gyerekeknek, asszonyoknak mindig-mindig ugyanazt az egyet mesélte, hogy mit főztek Kassán a fejedelem konyháján és Bergőczon estére mindenki pástétommal töltött aranyfácánál és nyársra húzott vaddisznával álmodott.

— Nekem könnyes a szemem, nem látok

BÁTHORY ISTVÁN SZOBRA PADOVÁBAN.

jól, — szólott a kisasszony a Klement-kastély tornácán. — Nem látsz te valamit, Hanka? — Én semmit sem látok, kis úrnőm.

— Pedig mintha jönne ott egy nagy szekér nagyon lassan.

— A homokember szekere az, hozza rajta a bergócziaknak az éjszakai álmot. Álmos vagy, kis úrnőm?

— Igazad van, Hanka, gyerünk álmodni. És lefeküdt Klement Erzsébet hófehér ágába s másnap nem ébredt fel, sem harmadnap. Aludt, álmodott. Hűsz esztendeig.

*

A csodának hamarosan híre futamodott Bergócson. Valaki kitalálta, — a vitéz Szikora Antal talán, a kinek paripát és feleséget ígért a fejedelem, de ígértéig már nem tudta beváltani, — hogy addig fog aludni Klement Erzsébet, a míg a fejedelem ismét visszatér Magyarországra és vele az elbujdosott Jávorka. (Akkor jön meg a paripa is.)

Hát ez bizony könnyen meglehet. A bergócziak csodájára jártak az alvó kisasszonynak. Úgy feküdt ott, mintha ébren volna és csak tettett az alvást pajkosságból. Az arca rózsás, az ajka piros és szabályos a lélekzetvétele. A tejet, a mit a hűséges Hanka a szájába tölt, elfogyasztja. De se szóra, se érintésre fel nem ébred.

Nem látott még ilyen csodát a világ. Már második hete alszik a kisasszony és Hanka azt mondja, hogy néha mosolyog is álmaiban. Csakhogy olyan furcsa mosolygás az, hogy nem jó azt embernek nézni. Hanka mindig kendővel takarja el a kisasszony arcát, ha mosolyogni kezd. Még az öreg Klement is kisántikál a szobából a rossz lábával és csak odakünn, a tornácra jut eszébe, hogy golyó van a lábában, muskétából származott golyó.

Hát erre a mosolyra hogye lettek volna kíváncsiak a bergócziak.

A híres Porubszky Pál, a ki még öreg korában is kitépte a földből az esztendő fenyőjét és hogy fiatalokában mennyi hőstettet köve-

tett el, annak összeírásához kevés volna egy könyv, ő volt az első, a ki nagyon kíváncsi kezdett lenni az alvó kisasszony mosolygására. Épen akkor jelent meg a kastélyban, a mikor az öreg Klement dühösen pörölt Medveczky Gyúrral.

— Hát most vedd el! Aludni ment előled. Te vagy az oka, hogy elaludt! Zsivány volt az apád, zsivány vagy magad is...

— Helyes a beszéd, — szólott közbe a híres Porubszky. — Az én juhaim is... A fekete kosom is... Táguljon innen Medveczky!

A fiatal Medveczky örült, mikor künn volt a házból, habár a bergócziak mindig vendégszerető emberek voltak. A vörös hajával, fakó arcával és csufondáros beszédmodorával sokáig nem kapott feleséget.

Porubszky Pál pedig bement az alvó Klement Erzsébethez, (szokás volt már oda látogatni a járnai) és így szólott az alvó fejénél ülő Hanka-hoz:

— Egy ezüst huszast kapsz, ha nem takarod el a kisasszonyod arcát, a mikor mosolyog.

— Nem lehet az, nemzetes uram. Megijed attól minden eleven.

— Hát én nem ijedtem meg soha még eddig, — felelt Porubszky Pál. — Szeretnék már megjegyezni.

Szólt és lenéz az ágy mellé. Egy kis negyedóra múlva csak megvonaglik az alvó szája széle, Hanka már kap is a kendő után, de Porubszky uram lefogta a kezét. De azt már nem akadályozhatta meg, hogy Hanka eltakarja a kendővel a saját arcát.

A híres Porubszky mintha sápadtabb lett volna, mikor hazafelé ment. Még a járása sem volt olyan hetyke, mint máskor. A tekintetét imbolyogva hordozta a földön és valószínűleg meghökken, mikor egy kutyá ráugatott a garád mellől. Otthon elővette a bundáját, — azt a golyó, meg kardjára farkasbundát és a kemezeje mellé terítette. Elfelejtette rajta és elaludt. Akár a kastélyban Erzsébet kisasszony.

No ez már több volt, mint a mit a bergócziak észjárása elbírt. Hogy az a gyönyörű leányka alszik hosszadalmasan, az még csak érthető, de egy Porubszky aludjon hétszámra, a ki a tencsényi csatában megmentette a zászlót, egy Porubszky, a ki hétszámra nem aludt a lakodalmakban, — ez már érthetetlen.

Rokonok, ismerősök, komák reggeltől-estig ott ültek a hatalmas ember körül. Az a valaki — bizonyosan ismét Szikora uram, — bátrabban kezdte hangoztatni.

— Porubszky Pál is a fejedelem hazajöveteléig alszik. Mert addig ugyan miért volna neki szüksége ébren lenni?

Rövid idő múlva egy Bunyitay nevű kurtanemes aludt el, a ki csak a félkarját hozta haza Bottyán dandárjából, a negyedik elalvó pedig az öreg Klebák lett.

Most már a szomszéd falvakból is eljöttek a bergóczi alvók megbámulására. És az alvók száma napról-napra szaporodott Bergócson. A kurucz hadjáratból hazatért régi katonák szinte kötelességüknek tartották, hogy elaludjanak, mert hiszen a hagyomány így parancsolja. Egy napon Szikora uram is azt gondolta magában, hogy jobb lesz a paripát alvó állapotban bevégni és lefeküdni.

A vármegyének és a többi hatalmasságnak,

a ki manapság nem tűrné az ilyen dolgot, akkoriban egyéb elfoglaltsága volt, hagyta tehát Bergóczt aludni.

*

Hány esztendő múlt el? Ki tudná? A mese húszat mond, de lehetett több is, kevesebb is. Feküdt alva a gyönyörű Klement Erzsébet és az arca nem változott, nem öregedett. Épen olyan szép volt, mint az első nap. Mellette Hanka bizony megöregedett. Az öreg Klementnek is csaknem a földet septe már a szakállja és az ép lábával is olyanformán volt, mintha az is golyót kapott volna Ujvárnál.

Aludtak a bergócziak és várták haza a fejedelmet.

Egy napon egy vén, fehér szakállas, barát-ruhába öltözött, hatalmas termetű férfi lépkedett lefelé a hegyekről kanyargó országúton és a mikor Bergócra ért, elgondolkozva, elmerengve nézett körül. Megállott a Klement-kastély előtt és felsőhajtott, hogy a szakállja megrázkódott. Aztán tétovázva belépett a kapun. A tornácra Klement Sámuel ült és most már mind a két lábát zsámolyokra fektette.

A vén barát az öreg emberhez lépkedett és mély hangon rákösztönt:

— Adjon Isten, Klement uram. Él-e még Erzsébet?

Az öreg megdermedve nézett a poros vándorra.

A ház belsejéből sikoltozva, jajgatva futott ki e pillanatban a hűséges Hanka.

— Nagyuram, nagy jó uram, felébredt a kisasszonyka!

Az öreg Klement megrökönyödve nézett a jajgató tót asszonyra.

— Felébredt, bizony felébredt... És mindjárt a tükröt kérte.

Klement Sámuel talpra ugrott, talpra állt.

— Te vagy Jávorka? — kiáltott az ősz vándorra, megragadva annak kezét.

Az némán bólintott.

— Jer, téged várunk, — kiáltotta magán kívül az öreg és betuszkolta a vendéget a házba.

A szobában felöltözve ült valaki egy széken és keserves zokogással takarta el az arcát a két tenyerével.

— A leányom... a leányom... dadogta megrökönyödve Klement Sámuel és a székhöz lépett és az őszülő hajra meresztette a szemét. — Te vagy az, Erzsébet? Jávorka van itt...

Klement Erzsébet csendesen levonta a két tenyerét arcáról. Az öreg ember hátralépett és hitetlenkedve rázta meg a fejét. A ki a széken ült, az nem az alvó gyönyörűséges Erzsébet volt, hanem egy elvirágzott, hervatag, halovány nő, a kinek arcáról eltűnt a fiatalosság, — abban a perczen, a mint felébredt.

Erzsébet csudálkozva nézte az őszszakállú vándort, a ki búsan ingatta a fejét.

— Úgy-e megöregedtem annyi idő alatt? — szólott mély hangon Jávorka. — Nagy idő múlt el azóta... De maga még mindig a régi...

Klement Erzsébet elmosolyodott.

— Megálmodtam, hogy visszajön még egyszer...

Jávorka elborulva felelt: — A nagyságos fejedelem parancsából jöttem Rodostóból. A kis Rákóczi felkelést akar támasztani Magyarországon. Azért vagyok itt. Hanem a mi időnk már lejárt.

A falu felől most zajlás, lármá, asszonyi visítózás hallatszott. A lármá a kastély felé közeledett.

— Az alvók felébredtek! — kiáltotta egy hang az ablak alatt.

Valóban ott jöttek az alvók. Mindegyiknek hosszú szakállja, haja nőtt, de Porubszky Pál most is legelő. A csodálatos esemény szinte megbolondította a bergócziakat. Csaknem a bőrükből bujtak ki örömeikben. Jávorkának néhány szóval elmondták a csodálatos történetet és Jávorka ugyancsak rázogatta fehér szakállát:

— Megjelentem önagyságának, a mint visszatérek, — mondogatta, — mert ez a csodálatos esemény az orvosi tudományban ritkaság.

Klement Erzsébet csodálkozva hallgatta a

barát döngő hangját, nézte alakját, de a régi Jávorkából mit sem tudott felfedezni belőle. De azért jó szívvél szólott hozzá és nem haragudott rá, hogy annyi ideig várattott magára. Az a fő, hogy az álom beteljesült.

És mint a mesékben szokás, nagy lakomához ültek, a hol csak Szikora uram volt kissé bánatos, mert most már bizonyosnak látszott, hogy a paripának befellegzett.

... Jávorka visszatért Rodostóba, mert a mesemondó tovább nem merte szólni a mesét.

«STEPHANO BATTOREO.»

Idegszerű, de azért mégis valahogyan ösmerős ez a név a magyar fülnek és magyar szemnek. *Stephano Battoreo* — Padovában? Hiszen ez a magyar Báthory István. Az ő neve néz le reánk, latinos helyesírással írva, egy hatalmas márványszobor talapzatáról, a mely itt áll a padovai Prato della Valle faóriásaival szegélyezett oválisában, vagy hogy modern ne-

olasz gyerekek leütötték és most csak csonka fogója maradt kezében. De ha valaki e kézből következtetne arra, hogy vajon kit is ábrázol ez a szobor, hát inkább Zách Feliciánra gondolna, meg Mária királynőre, mert három úja — hiányzik. Ezt a három újat azonban nem a királyi családra emelt kard metszette le, hanem csintalan olasz nebulók verték le tővéből. Talán épen parittyakőre volt szükségük. És ebben a nemes szenvedélyükben nem kímélték meg a szobor egyéb részeit sem. Báthory István fellábalva könnyedén előre lép és cipőjének orra eláll a talpazattól. Azaz csak — elállott, mert úgy látszik, nagy lehet a hiány Padovában parittyakővekben és a szép csatos cipő orra is erre a sorsra jutott...

A játékos olasz gyermeknél nem sok kímélettel viselkedhetett e szoborral szemben, de az idő épen így tett. A szobor valamikor valóban fehér carrarai márvány volt. Ma poros, piszkos, szinte zöldes-fekete és alig lehet ki-betűzni a büszke feliratot, a mely talapzatán ékeskedik:

HETIVÁSÁR A DUNAPARTON. — Bőr Dossó rajza.

STEPHANO BATTOREO

OLIM. GYMNASII. PATAVINI. ALUMNO.
POSTEA. POLONIAE. REGI. CLARISSIMO.

E három sor alatt már tördelések látszanak és csak azután folytatódik a szöveg:

STANISLAUS. POLONIAE. REX.
PROLIXO ET. IN. EIUS. MEMORIAM.
ET. IN. CIVIT. MERITISSIMAM. ANINO.
P. C.
ANNO. MDCLXXXIX.

A latin felirattól tehát kitérünk, hogy Báthory István Padovában tanult és ezért is jutott a szoborhoz, mert a Prato nyolczvanhét szobrára csak az egyetem, a Bő híres hallgatóinak jutott. Báthory is a híres-neves padovai egyetemre járt, a mely ekkor már pár évszázados volt, mert hiszen Giordano püspök még 1222-ben alapította. Első magyar látogatója azonban mégsem ő volt a padovai egyetemnek, hanem Orbák, a későbbi pozsegi prépost, de ez nem kapott szobrot. Báthorynak sem a magyarok emelték ezt az emlékművet (sőt Báthory Istvánnak még Magyarországon sincs szobra!), hanem a lengyelek, nevezete-

sen Staniszlav (Ponjatoszki Szaniszló) lengyel király faragtatta márványba. Ez az oka talán annak is, hogy a feliraton semmiképpen sincs kitüntetve Báthory István magyar volta, hanem egyszerűen csak mint lengyel király szerepel, a mi bizony mindenképpen sajnálatos dolog, reánk magyarokra.

Mert: miért nem gondoltunk mi magyarok arra, hogy szobrot emeljünk Báthorynak Padovában? És ha már ezt nem tettük, a mikor a lengyelek szobrot emeltek neki, miért nem volt gondunk rá, hogy magyar volta el ne sikkadjon?

A szoborról, mint műremekről, hogy őszintén megvalljuk, nem igen lehet beszélni. A XVIII. század végén készült, a többi nyolczvanhét szoborral együtt, tehát akkor, a midőn a szobrászat már Itáliában is megtette az utat a lejtőn — lefelé. Barokk, túltöltött szobor ez is, csupa részletkidolgozás, semmi egyéniség, annál több deklamáció és páthos.

De ha nincs is valami nagy művészi értéke, kulturhistóriai érdekessége mégis van. Az első

Báthory-szobor. A mi miatt kétszeresen szégyenkezhetünk, azért is, hogy az első, de azért is, hogy nem mi emeltük.

Balla Ignác.

ANDERS ZORN.

(Grafikai kiállítás a Szépművészeti Múzeumban).

Mintegy két évtizede már, hogy a világhír szárnyaira vette az Anders Zorn nevet. És sajtáságos, sohasem halljuk valamely művészeti iránynyal vagy iskolával kapcsolatban emlegetni, hanem mindig egyedül. Úgy, a milyen egyedülálló, fejedelmi függetlenségben előttünk álló és csak legbensőbb énjé törvényeit követő az ő egész művészete. A mi pedig őt egyben-másban a többiekhez — pl. a francia impresszionistákhoz — hasonlóvá teszi, szintén csak művészi egyéniségének őszintén nyilvánulása, távol bármintudatos utánozástól.

Képessége mindenekelőtt a plasztikus és atmoszferikus jelenségek visszaadásában tűnődik. A fényt mint eszközt használja, mely-lyel ábrázoltjainak alakját és arcát mintegy

villanásszerű megjelenésben állítja a valóság küszöbére. Eleme a napfény, a szabad levegő. Aktjait nem festi műteremben, hogy azután erdő- vagy tenger-környezettel vegye őket körül, hanem künn, Isten szabad ege alatt fénybe, levegőbe fűrésztve, eltelve a belőlük sugárzó életörömmel és szépségük és egészségük biztos tudatában. Ebben egészen svéd, a meztelen emberi test kultuszán naiv kedvvel csüngő.

Pedig sokfelé járt már a világban. Bentazta egész Európát és Észak-Amerikát, mindenütt barátokra és munkára találva. Közben a francia műveltség java részét is magáévá tette. Mint egy Svédországra vándorolt német serfőző és egy dalekariai parasztlány gyermekében, kezdetől fogva megvolt Zornban az ös-erő, hogy idegen hatásokat, finomult kultúrát — másokra nézve — bomlasztó elemeket fogadjon magába s olvasza össze egyéniségével, a nélkül, hogy ezáltal bármiképpen gyöngülne.

GITÁRÓZÓ NŐ.

ZONGORÁZÓ HÖLGY.

ANDERS ZORN MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSA A SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUMBAN.

Rajzolótalentuma már igen korán megnyilatkozott. És mindjárt a figurális érdekelte. Kis fiú korában, mikor nagyapja nyáját legeltette, már apró állatkákat faragott, melyeket számó-é és más bogyfajta gyümölcs levélével festett be. Különös, mily gyakran szunnyad a szobrászban a grafikus művész! Zorn érdeklődését először Axel Herman Hägg nevű barátja terelte Londonban a rézkarcolás felé és ő oly odaadással és annyira eredményesen fogott annak művelésébe, hogy sok Zorn-barát csakhamar nem tudta, vajjon a festőt, a szobrászt vagy a grafikus tisztelet-e inkább benne. Mindenesetre megvan rézkarcainak a maguk elvitázhatalan sajátossága. Zornnak a forma és fény utáni kutatásában okvetlenül erre az eljárásra kellett rátalálnia, melyet senki előbb hozzáfoghatón nem gyakorolt. Korábbi lapjain, kivált a spanyol korszakából eredőkön, még alig látjuk nyomát ennek az egészen különleges Zorn-modornak. A »pipázó nagyenyedi cigány« (1885) se mutat belőle semmit. Ezekben még aprólékos vonalakkal keresi a formát s a kifejezésben és elrendezésben nem egyszer

keresztültörő világosság fényfoltokat rajzol meztelen bőrére, a harmadik meg a tengerben fürdik, a nyári nap forró, vibráló levegőjétől köznyezetten. Mindenben a formát s az életet keresi Zorn, s ezért talán néha nyersnek, érzékinek tűnik föl, — izléstelen-ségbe azonban sohasem esik, sokkal inkább művész, hogy sem ilyesmi megtörténhetne vele.

A Szépművészeti Múzeum kiállítása, mely a mester 134 grafikai művét mutatja be, világos, könnyen áttekinthető képet ad az ő egész rézkarcoló tevékenységéről, kezdetéről (1882.) napjainkig. Figyelmünket leginkább megragadják a szellemes képmások. Míg a női arcképeknél Zorn megelégszik a külső megjelenés szépségének és frissességének visszaadásával, addig férfainak jellemzésében meglepően mélyre tud hatolni. A leggeniálisabb mind között bizonyára Auguste Rodin arcképe. A fej nevető jókedvben hátravetve, az arcon pedig mintha a fény szellemei játszadoznának, bevilágítva minden apró redőbe, mindenünnét életet és vidámságot csalva elő.

Igazán öröm ezzel az arccal szemtől-szembe állni. Azután Anatole France szelid melancholiával ránktekintő jóságos képe vagy Ernest Renan kényelmesen ülő alakja stb. Valamennyi egy-egy kis szenzáció a művelt szemlélőnek. Önmagát is többször karcolta rézbe művésztünk. A legeredetibben és legjellemzőbben bizonyára akkor, midőn munkakabátban tüntette föl magát, a háttérben egy meztelen női alakkal. Szabályos, erőteljes vonásai mély nyugalmat és erélyt árulnak el. Csodálatos a nagyanyjáról készített karcza is, egy felfogása nagyszerűségében egyenest Rembrandtra emlékeztető ifjúkori munka. Azután szűkebb hazájának, Dalekariának leányai következnek, kiket oly szeretettel ábrázol. Vasárnap reggel, midőn az alacsony parasztszobában a mozdótól fölé hajolva szépítkeznek, vagy a mint később teljes díszben, hosszú szőrmekabátjukba bújtat állanak előttünk.

A Svédországi Mora Zorn szülőhelye. Ott

A MŰVÉSZ ÖNARCKÉPE.

A »MADONNA«.

tréfát űznek, midőn világgá kürtölik ezt a hagyományos füllentést. Szóval széles nagy Magyarországon mindenki humbugnak tartja azt, hogy a czápa egzisztál. Nem hisznek a

létezésében bármennyire igaz, hogy nyaranta több ízben is felüti fejét a Quarnero kéklő hullámaiban. Az idén pedig a szokottnál is gyakrabban

volt szerencsájük hozzá a magyar tenger-melléki halászoknak. A meleg nyári hónapokban öt példány került hálójukba és a napokban fogták el a hatodikat, a mely a leg-

PIPÁZÓ PARASZT.

AUGUSTE RODIN ARCKÉPE.

ANDERS ZORN MŰVEINEK KIÁLLÍTÁSA A SZÉPMŰVÉSZETI MUZEUMBAN.

CZÁPAFOGÁS FIUMÉBAN. — A CZÁPÁT DARUVAL EMELIK LE A HAJÓRÓL.

Jellusich fényképe.

hatalmasabb volt valamennyi között. Ennek hosszúsága megközelíti a hét métert és súlya akkora, mint huszonöt jól megtermett férfi. A 20 métermázsás tengeri vadat kellően preparálva Fiuméből Budapestre szállították, hogy bemutassák a tamászkodó fővárosi közönségnek, a mely szentől-szembe láthatja a «megtestesült hazugságot».

A czápanak különféle és igen sok válfaja él a tengerekben. Legnagyobb számban a dél-övi vizekben találhatók, a hol sűrű rajokban nyüzsgenek és félelmetes ellenségei a náluknál kisebb halaknak.

Hozzánk a Quarneróba a csoportokban járó hadihajók csalogatják a czápát. A több ezernyi katonaságot ellátó flotta konyhahulladékaiból mindig bőségesen jut ki neki. Ha pedig a hajóraj eltávozik a kikötőtől és a czápa az itt horgonyzó gőzösök körül véli föllelni minden-napi táplálékát: vesztré reked itt, mert előbb-utóbb az egyik vagy a másik partmenti halfogótelep hálójába kerül.

Fiumei látogatásának még más, természetesebb magyarázata is van. A különféle halrajok egymást követő üldözésének láncolatát a czápa fejezi be. Kora tavasszal az apró szardella miriádnyi sokasága rajzik a part felé, ivási ösztönének kielégítésére. Őket követi a skombro (scomber), a mely falánkságával állandó rettegésben tartja a kis szardellákat. A skombro rajok csatlósai pedig a fürge tinhalak, a melyeknek viszont a czápa a leglelketlenebb üldözője. Így tehát, mikor a skombro nyári vonulása beköszönt, a tinhalak is ellepik a Quarnero vizét és nyomukba jön a czápa, a mely retteggett fenevada még a tengerben lubizkoló nyári fürdővendégnek is.

A finom húsd tinhalak fogására a tenger-mellék alkalmas helyein külön halfogótelepek

vannak. Az öböl egy részét hálával kerítik be és csak egy része szabad, hogy a tinhalak beljebb kerülhessenek. A bejáró nyílással szemben a hálával körülzárt terület közepén vékonyabb hálót feszítenek ki, a melylyel a gazdag zsákmányra leső halászok jelt kapnak a halak megjelenéséről. E vékony háló két vége ugyanis kötéltre van erősítve, a melyet a parton egy-egy ember tart a kezében. Mihelyt aztán a skombrót üldöző tinhalak a bekerített csapdán belül jutottak és rohanásukban neki-vetődnek a jelzőhálónak, a kötél megrándul, mire a parton álló két ember gyorsan jelt ad társainak, hogy a külső hálókat vonják össze. Egy-egy ilyen fogásnál több ezer skombro és tinhal zsákmánya a halászoknak.

A mult napokban kézrekerített czápa is ilyen módon lelte vesztét. Egy nyolczvankilós tinhal után vetette magát, a mely gyors iramodással igyekezett előle menekülni. Éjfél után három órára járt az idő, mikor a Zengg mellett levő lukóví tinhalfogótelepre surrant be az üldözött tin. Az óriási czápa utána. A tinhal nekirohant a jelzőhálónak, majd nyomban utána belerohant az éhségtől elvadult czápa is és hatalmas lökésével úgy megrántotta a hálót tartó kötelet, hogy a parton szundikáló halász bepöndörödött a tengerbe. Nagy riadalom támadt. A halászok sietve össze-szevonták a hálót. Mire pedig vízbe rántott társuk kitápaszkodott a szárazra, örömmel látták, hogy a partmenti sekély vízben izgalmas viaskodás folyik a tin és a czápa között. A halászok erre fölkaptak egy kétméteres fadoron-got és a fogságban vadul fetregő czápa tántogó szájába verték. Rövid idő múlva az óriási tengeri szörnyeteg hurokra vetve a parton feküdt.

Az izgalmas czápadadászatnak mindig meg-

örülnek a halászok. Fáradozásukat megjutalmazza az állam is, a mely minden emberevő példány után, annak nagysága és neme szerint több száz koronás jutalmat ad nekik. A czápa aztán mutogató-bódében ravatalra kerül és a bálmulásra özönlők filléreiből is szép summa gyűl össze a szerencsés halászberek számára. Húsa élvezhetetlen ugyan, de azért szivéből — a halászok szerint — izletes halotti torra való eledel készül. A most Budapestre fölszállított czápa «uzájából» is vig lakomát csaptak és májból olajat készítettek. Az óriási száju regét övező éles fogsorokból pedig amuletet csinálnak, a melyek, tengerparti babona szerint, mindenkit megóvnak a megigézéstől.

Harmath Károly.

TENGERENTÜLI MENYASSZONY.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Daniel Lesueur. — Fordította M. Hrabovszky Júlia.

Marguerite nem állhatta meg, hogy ő maga is ne nevéssen, dacára a magára erőltetett méltóságnak és könnyed pedánságnak, a mi fiatal arcának komoly kifejezést adott rendesen. Mogyorósinú szeméi, hosszúkás arca, mely üde volt, mint a virág, ragyogott. A kalap karimájának árnyéka, a lombok zöld visszfénye, még fehérebbé, édesebbé tették az arcát.

Max maga mellett látta őt, nyúlánkon test-hez tapadó kerékpározó szoknyájában, melyet fehér bőr-öv szorított le derékán... olyan közel volt hozzá a leány és mégis annyira távol! Max előtt úgy tetszett, mélyebb ösvény választja el őket, mint az Óceán, a melyen át ez a testvér eljött hozzá, ez a testvér, a kit egykoron a menyasszonyaként emlegettek.

A fiatalember ajkain elmúlt a kacaj. El-bocsájtotta, majdnem visszalökte a kezét, a melyet az előbb megfogott. És ott álltak mindketten, szemben egymással, határozatlanul, gyanakvással teli, önértetesen és féltéken. És végtelen gyönyört és végtelen fájdalmat is éreztek egyszersmind.

E meleg órában az üres esplanádon egészen a közelükben egy tücsök czipelt.

— Minő zajt tud csapni az ilyen kicsi állat! — szólt Marguerite, örülve, hogy valami mondanivalója akadt.

— Ismeri ezt a szép énekest? — kérdezte Max.

— Nem. Csúnya fekete rovar, ugy-e?

— Hová gondol!...

Max felháborodott és védte jóbarátját, a tücsköt és mikor Marguerite undorral húzta fel szemöldökét, felkiáltott:

— Azt állítja, szereti a művészetet, mikor nem ismeri a természetet!...

Az indignáció egy neme izgatta Maxot és elfordult a leánytól. Marguerite látta, hogy Max keres valamit a földön, aztán kezében hosszú fűszállal, lábujjhegyen, rendkívülien elővigyázatosan közeledik a helyhez, a honnan a tücsökezirpeles hangzott. Hirtelen csend lett. Max némán intett a leánynak, hogy közelebb jöjjön és Margueritenek ideje volt egy parányi tisztásfelén, fűcsomók között egy kis sötét testet tovasiklani látni; a tücsök tűnt el a lyukában.

— Ah! kiáltott fel Marguerite mindennek dacára sajnálkozással — nem tudtam jól meg-látni!

— Várjon, majd megfogom.

— Hogyan... megfogja? Oh... ez utálatos. Ne tegye Max!...

De Max nem hallgatva a leányra, a fűszállat már bedugta a piczike üregbe és ott könnyedén kotorászott. Ez nem fájlhatott a tücsöknek, de nyugtalanította és bizonyára ki fog jönni. Ugy történt. Max egyik kezét a lyukra téve, elzárta a rovar elől az utat, a másikkal pedig megragadta a tücsköt. A fiatalember két tenyere közt tartva a foglyot, felemelkedett.

— Mutassa — szólt Marguerite, undora dacára is kíváncsian.

— Azonnal...

Max ujjai között ráfujta meleg lehelletét a fogolyra. A meleg illúsiót keltett az érzékeny kis állatban. Hallani lehetett szárnyai fedelének zsongását. Habozó hangok hallatszottak. A czipelés aztán egyszerre felhangzott élénken, élesen, mint az aczélsíp.

— Érdekes! — suttogta Marguerite — Lás-suk csak, hogyan képes ilyen zajt csapni?... De mondja, nem csip legalább ez a csúf rovar? De megpillantva az állatot, Marguerite felkiáltott:

— Nini... de hiszen nem is csúnya!

— Csúnya!... remek kis állat egészen egyszerűen. Nézzen ide...

Max majdnem gyöngéd elővigyázatossággal nyújtotta előre a kezét. És Marguerite ebben az erőszakos fiúban egyszerre valami gyermeki bájt fedezett fel, a mely alatt talán mélyebb érzések rejtlettek: rokonérzésű megfigyelés, szánalom az élet minden rendellenes formája, minden teremtménye iránt, mely a szinleges bilincseken kívül, természet szabadságában énekel, ugrál, küzd a nap alatt.

Max felemelte az ujjait és felfedte a rovar, mely a melegtől megrészegedve, nem gondolt a szabadulásra és folytatta czipelését.

Zömök kis testének hat lábával Max tenyere-be kapaszkodva, remegett a rendkívüli erőlködéstől. A veres fedelek az aranyos erekkel két vésett érczányérhoz hasonlítottak, a mint összeütődtek, érintették egymást, makacs, gyors ritmus után sipító hangot adva rezgő széleik között. A kis állat négyzetes homloka, a melyen két vékony szarvacska remegett, fekete csillogó gyöngyszemei makacs igyekezetére mutattak egyetlen feladatának: megrendíthetetlen akarattal, folytonosan csak a nyár dicsőségét zengeni, a meleg évszak cziprogatása alatt a boldog föld sóhajtatását képviselni.

— Menj kicsikém, — szólt most Max, a rovar gyöngéden a földre helyezve. — És most, miután Maggie hugom már ismer, talán majd eszébe fog jutni, hogy mielőtt felebarátunkat megvetnénk, vele előbb bánni kell tudnunk és őt odúján kívül kell látnunk.

Maxnak még ugyanezen délutánon alkalma nyílt magát «odúján kívül» bemutatni, vagyis ha azzal önmagára célzott, magát Marguerite-nek igazi valójában, a neki megfelelő színben mutatni be, váratlan alkalma nyilván hidegvérrel, odaadását, megdöbbentő lélekjelenlétét kimutathatni.

A fiatalok ismét felülve kerékpárjukra, a Commel-tavak felé vették útjukat. Kissé befáradva a síkságon fekvő erdő egyforma perspektívájába, megúlván a zsinóregyes fasorokat a nyírott bükkfákkal, a szabályosan nyírt lombfalak között húzódó utakat, alig várták, hogy festőibb ponthoz érjenek. Végre egy lejtő tetejéről megpillantották Blanche királynő két-tornyú kis kastélyát.

— Jó lenne, ha leszállna a kerékpárjáról, — szólt Max Margueritehez. — Az út erősen lejtős és lenn az ösvény úgy be van növe sással,

A CZÁPA FEJE.

hogy az ember nem tudja, hol végződik a kemény talaj.

És rámutatott egy alattuk fekvő rétfelére, melyet Marguerite kemény talajnak nézett, pedig az mocsár volt. Szárcsaráj szállt fel onnan hirtelen. Marguerite vállat vont:

— Befordulok, mielőtt odaérnék, — mondta.

— Ne bízzék abban, — ismételte Max nyugtalanul.

A fiatal leány angol-szász merészsége sohasem hátrált volna meg egy francia előtt, bárki legyen is az. De azért, dacára ügyességének és bátorságának, nem hasonlíthatta össze magát Maxxal, a ki csupa passzióból nem egy bicikli-versenyen nyert díjat alnév alatt. Szívesen leszállt volna különben gépjéről Max is, hogy a leány önértetét kimélje, de miután Marguerite már nekiindult, sietett utolérni őt.

Az út lefelé elég hosszú volt. Marguerite, bár nem akarta magának bevallani, kezdte fárasztónak találni a gép folytonos visszatartását. «Kénytelen leszek a feket alkalmazni» — gondolta. De azért még makacsodott, mikor a nem eléggé megfeszített láncz hirtelen kiugrott a kerékpár fogaskerekéből. Még mielőtt a fiatal

A PREPARÁLT CZÁPA ÚTRAKÉSEN BUDAPEST FELÉ.

A FIUMEI ÓRIÁSI CZÁPA. — Jellusich fényképe.

leány számot adhatott volna magának a történetekről, csupán egy lökést érzett, aztán érezte, hogy szédítő gyorsaságban halad lefelé. De akkor ijedt meg csak igazán, mikor észrevette, hogy lábai hiába nyomkodják a pedálokat, nem uralják azokat, mert örült, fékezhetetlen erőnek lettek játékszerai. Az eddig sohasem használt fékezőhöz nyúlt most, de az nem működött a keze alatt. Érezte, hogy el van veszte.

Dacára részben természetes, részben belevett erélyének, a fiatal leányt ez alkalommal teljesen elhagyta az akaratereje, az csak egy irányban erőlködött még: hogy ne kiáltson. Minden összezavarodott, minden összeomlott a lelkében, csak egy érzés állt ott fenn rendíthetetlenül: önértete Maxxal szemben. Miért? Nem tudta, de folyton csak ő rá gondolt. Nem akarta magát kisebbnek tartani, kevésbé kiválónak ama bizonyos valaminél, a mit a fiú zárkózott természetéből kiértett.

Leirhatatlan két másodperc volt ez. Körülötte a derült, mosolygó természet és mégis halálos árny borult fiatal életére. Semmi segítség számára e földön... vége! A borzalomtól eltorzulva rohant Marguerite a veszte felé. Két dolog várta: vagy az összeütközés, mikor a csontok ropognak, a hús összezúzódik, vagy belefut a minden menekülést kizáró sásba és elnyeli őt a mocsaras tó.

És ekkor a villám gyorsaságával csoda történt. A Marguerite szívét kegyetlenül szorító abrones hirtelen meglazult, olyan hirtelen, hogy ez az érzés eleintén fájdalmat okozott neki. De megértette, mi történt... és fullasztó öröm árasztotta el: Max mellette volt és már csupán jelenléte által is csökkentette a gyorsaság okozta szédületét. Marguerite legalább úgy látta azt a szabadulás vakító villámfényénél. Aztán rögtön számot adott magának a történetekről. Max, miután utolérte őt, hatalmas, kétségbeesett erővel kapaszkodott bele hátulról a leány biciklijének nyergébe. S mint a gözt, melyet egy gép tüzes ereibe bocsátunk, úgy összpontosította Max a leány utolérésében kifejtett rettenetes erőlködését abban, hogy el-lensúlyozza a leány gyors menetét.

És olyan nagy volt az ereje, hogy képes volt eleintén csökkenteni, aztán mindjobban meglassítani az ijesztő gyorsaságot. A lejtő alján, az út gyors kanyarulatánál, a hol gyors iramban lehetetlen befordulni, bár még mindig gyorsan, de már eléggé mérsékeltlen mentek, hogy Max minden baj nélkül más irányt adhatta a két kerékpárnak. Most már egyenes talajon voltak. A fiatal ember megállt és a nélkül, hogy mostohatestvérének kerékpárját el-bocsátotta volna, leugrott az övéről és ügyes mozdulattal karjaiba kapta Margueritét.

— Nincs semmi baj! — mondta látszólagos felindulás nélkül. — Ez a földolag.

UJONCZOK A KASZÁRNYA UDVARÁN.

A leány a fiatal emberre dölve megtántorodott. Max Margueritét az út széléig segítette és ott leültette.

— Minő ostobaság!... Minő butaság! — kiáltotta Marguerite, ideges nevetésbe törve ki. — Mi ostoba?

— Ez az egész dolog!... És most még az idegeim is! — kiáltott fel Marguerite és ingerülten dobantott a lábával.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

A képviselőháznak szombaton kilencz óra hozs-zat kellett vergődnie és próbálkozni, a míg annyi erő gyűlt össze benne, hogy — megállapítsa a kö-vekező ülés napirendjét. Igaz, hogy a parlamentá-ris rend merevsége ehhez a határozathoz ugyanak-kora erőt követel, mint a legfontosabb döntéshez. Ebben a merevségben bölcsesség van, mert az or-szágyűlésnek semmiféle határozása se lehet mel-les, igénytelen és másodrendű. De mégis neve-zetes különbség van abban, ha a következő ülés napirendjének megállapítása nem vonz száz kép-viselőt a törvényhozás szaknókába, mintha valami fontos, súlyos, az ország érdekében mélyen vágó kér-désről nem lehetne dönteni a képviselők kényel-messége vagy közömbössége miatt. A határozatkép-telenség semmi körülmények között se dicsősége a képviselő urak lelkiismeretességének és buzgóságá-nak, de mégse lenne igazságos dolog a mulasztás mértékét a tárgy érdemének vizsgálatára nélkül meg-állapítani. A szombati, kétségtelenül minden dicső-ség nélkül való zavart egy *taktika* csinálta, de jól tudjuk, hogy a mi képviselőházunkat akárhánszor csak egy hasonló taktika elmaradása mentette meg hasonló kellemetlenségtől. Ez látszólag annál saját-ságosabb, mert minálunk az emberek tudvalevőleg nem idegenkednek valami túlságosan a képviselő-ségtől. A jelöltek nem kell kötéllel fogni és egyik se azt igéri a választó polgártársaknak, hogy — nem fog törődni az ország dolgaival. Viszont azon-ban arról se szabad megelégedezni, hogy egy kép-viselőház nem Tudományos Akadémia, a melybe érdemeikért választottak választják az érdemeikért választandókat. A képviselőiséget adja talentum, érdem, de adja még összeköttetés, vakszerenese, sőt véletlenség. Van képviselő, a kinek a politikai kar-rierje a mandátummal kezdődik, de van — és ta-lán nem kevesebb! — olyan is, a ki ezzel végző-dik. Így van ez a világ minden parlamentjében és ez a forrása annak a sajátosság, de nagyon is em-beri egyenlenségnek, a melylyel az úgynevezett *parlament* gépezet mindenütt működik. Néha per-czek alatt rengeteg munkát elvégez, illetve rengeteg

eredményt produkál, máskor meg megakad egy je-lentéktelenségen. A mi még kisebb baj, mint a mi-kor jelentős dolgoknál akadozik.

*

Zsitvay Leó, a kit a budapesti büntető törvény-szék elnökeből most kuriai tanácselnökké nevezett ki a király, már huzamos idő óta áll a *híres bírák* sorában. Ez a sor nem túlságosan népes, de egyál-talában nem azért, mintha kevés számmal lenné-nek kiváló bíráink — hiszen a magyar bírói kar, hála Istennek igazán elsőrangú — hanem egyszerűen azért, mert ez a gyönyörű és nagyrendű hivatás nem olyan, a mely könnyűvé teszi az egyéniség ki-domborodását. A bíró amúgy is igen nagy magas-ságban van és a kiemelkedés ebből a magasságból egészen rendkívüli tulajdonságokat követel. Egy híres mondás szerint: a *bíró a törvény akcentusa*. A törvény bölcs, de merev, az élet változó és hajlé-kony, nagyszerű művészet és megáldottság kell tehát a törvény szavának olyan akcentuálásához, hogy mindig az igazság érze esengjen benne. Vol-tak híres bírák, a kiket az emelt ki a sorból, hogy az igazság kedvéért meg is hajlították a törvényt. Ilyen híres bírák leginkább azokban az országok-ban támadnak, a hol az igazságszolgáltatás nagyobb teret enged a bírói mérlegelésnek, tehát az egyéni-ség érvényesülését is könnyebbé teszi a bírói szék-ken. A Zsitvay Leó bírói kiválóságának talán az a legnagyobb jellemző vonása, hogy soha se szorult rá ilyen engedmények igénybevételére. Az ő szava mindig a törvény szava volt és a törvényben az igazság. Ezért volt benne mindig olyan klasszikus erő, olyan rendíthetetlenség és olyan seplőtlen világosság. Ez adta meg bírói alakjának szinte szoborszerű érzességét. A jogkezelés tusái fölött mindig úgy állt, mint maga a törvény és a szeme soha semmi mást nem nézett, mint a kibontakozó igazságot. Egy igazi bíró, a ki akárhol van, akár-milyen rangban, legnagyobb méltóságának azt érzi, hogy: *bíró*, szolgálja a törvényt és teszi az igaz-ságot.

*

A *szerbek*. Szegény embernek lenni se szűgyen, de tönkremen embernek lenni, olyan, a ki va-lamikor jobb napokat látott — finomabb állapot. Ebben a sorsban van valami előkelőbb, finomabb tragikum, egy darab eredendő és óhatatlan hatású romantika. Az emberek nemcsak nagyobb részvét-tel nézik azt, a kinek valamikor jóval, széppel, örömmel is szolgált az élet, mint azt, a kinek ilyes-mivel soha se kedveskedett, hanem bizonyos tiszt-eletet is éreznek iránta, noha a tönkremenést sem-miféle iskolában nem tanítják dicsősgéneket vagy virtusnak. De éppen azért, mert ebben a sorban van

valami *kellett*, valami martíromság-szerű, magukra veszik a köntösöt sokan olyanok is, a kiknek iga-zán nem a köpönyegük. Azt lehetne mondani, hogy ezek a múlt szédelgői: egy múlté, a mely soha se volt az övék. Van, a ki spekulációból teszi egy igen rejtélyes forrású és bonyodalmas vegyi összetételű előítélet vagy elfogultság kamatoztatására: de ta-lán még több, a ki egész önzetlennül, merő hűség-ből szenvedni ezt a hatásos pózt, zománcot adva a szegénység amúgy is elég hiteles martíromságának. Ezek az emberek jutnak az eszünkbe, mikor arról a gyászünnepről olvassuk a tudósításokat, a melye-ket Szerbiában Bosznia és Hercegovina bekebele-zésének évfordulóján rendeztek. Ezeket a tartomá-nyokat, ezt a vagyont és hatalmat nem Szerbia vesztette el, mert — nem volt az övé. Nem lett vele se szegényebb, se kisebb, mert az annexió előtt se volt se gazdagabb, se nagyobb. Tehát egy dicsősé-ges hatalmat, nagy múltat gyászol, a mely azonban nem volt az ő múltja. Egy martíromság gyászko-szorúját teszi a fejére, a nélkül, hogy kiállta volna ezt a martíromságot. Ez egy kedves, romantikus póz, tagadhatatlanul illik a délszláv temperamen-tumhoz, de eszünkbe juttatja a szegény talyigás koldust is, a ki elpanaszkodott a társainak:

— Nagyon hiányzik nekem déiben a feketekávé. Csodálkozva kérdezték tőle:

— Hát itál már te egyáltalában feketekávé?

— Inni még nem ittam, de a mióta a multkor-ban az uraság konyháján ebédt kaptam és *kis hűja*, hogy nekem is nem adtak utána fekete kávé, azóta rettenetesen megszoktam.

Belgrádban is rettenetesen megszokták a fekete kávé, a mióta egyszer — nagyon szerettek volna kapni belőle.

*

Az *elmésség*. Mark Twain-nek, a világhírű ame-rikai humoristának most menyasszony lett a le-ánya. Természetesen ez az örömdetes családi ese-mény nem múlhatott el a nélkül, hogy a nagy hu-morista ez alkalommal is ne adozzék egy elmes-mondással a világsajtónak. Ez már vele jár a dicső-séggel. Akármilyen történet is a nagy humoristákkal, nekik kötelességük ennek az eseménynek egy ka-czagtató ötlettel állítani emlékkövet. Még akkor is, ha az alkalom nem olyan kedves, mint a milyen például ebben az esetben. Mark Twainnek példán-l meg kellett tennie a maga *jó mondását* akkor is, mikor — ezeltét vagy nyolcz esztendővel — egy lapkiadói vállalkozásában egész vagyonát elveszí-tette és az agg írónak fölolvásó körútra kellett mennie, hogy anyagilag megint talpra állhasson. Akkor vagy száz riporter interwiewolta meg azzal a kérdéssel: hogyan ment tönkre? — és neki száz-szor kellett erre a kérdésre úgy megfelelnie, hogy — az egész világ kaczagjon rajta. Mert, ismétéljük, ez már hozzá tartozik a humorista dicsőségéhez és hivatalához. A humoristának mindig készen kell állania egy kaczagtató elmésséggel, bármilyen történet is vele. Ha lekészt a vonatról, ha kihuzatta a fájós fogát, ha a ruhájában egy rozsz esernyőt hagytak ott a prémes bundája helyett, vagy ha kifecze-melt a lábát, ha valahová megérkezik, vagy ha va-lahonnan elutazik, ez mind kötelező alkalom egy sikerült elmésség fölhasználására a várakozó nyilvánosságnak. Az ember néha az elmésségeken is csodálkozik, de még inkább azon, hogy — így győzi. Ennek a titkát különben elárulta egy igen kiváló és híres humorista, a kinek tömegben vitték szét az elmés mondásait. Egyszer egy bámulója már nem állhatta meg, hogy meg ne kérdezze:

— Ugyan mondja már meg, hogyan termi ezt a rengeteg elmésséget?

Az író elmosolyodott, félrehúzta a kíváncsi urat és súgva mondta neki:

— Elárulom magának. Először is: ez nekem na-gyon könnyen megy. Másodszor pedig — *én nem is mondom őket!*

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Petőfi képzelete. A mi a szorgalmat és termé-kenységet illeti, *Oláh Gábor* kétségkívül rendkívüli dolgokat művel; time, most megint jelent meg egy könyve és pedig nem is valami kis versfüzet, vagy útleírás, hanem 19 íves vastok könyv Petőfi képze-

letéről. Ennek a mohó munka-vágyának nagy részé-delmé van: nem tűri meg az elmélyedést, a saját magával tisztába jutást, a mire pedig éppen az olyan szertelenségre hajló, folytonos buzgásban levő, az élet és irodalom benyomásaira nagyon könnyen reagáló természetnek. Ennek tulajdoníthatjuk egyen-telenségét s azt az ide-oda ingást különböző irodalmi hatások között, a melyet munkái mutatnak. Olyan rohamosan dolgozik, hogy a hatásokat, melyek alól még a legnagyobb tehetség sem lehet mentes, nem bírja magába beolvasztani, lelke feltületein marad-nak s ezért elfodik egyénisége igazi képét: a saját magából termelt gondolatokat és formákat sem tudja kiérlelni, félig-készen, tehát egyenlennül veti ki magából. Legújabb könyvén is ez látszik meg, ezért tesszük le egy kis csalódással, a kik — ís-merve a tagadhatatlanul nagy tehetségű írónak né-hány kisebb irodalmi jellemrajzát — minden te-kintetben érdekes és eredeti érzetű esztetikai és iro-dalomtörténeti munkáknál, a melyekben nálunk nem igen van hiány. A tárgyba. Petőfi képzeletének elemzésébe tulajdonképp bele lehet foglalni Petőfi egész költői és emberi egyéniségének megrajzolását s *Oláh Gábor* erre is igyekszik. Három részre osztja fejtegetését: előbb a természeti elemek hatását ke-re-si Petőfi képzeletére, aztán az emberi indulatokét és érzéseket s végül az irodalmi olvasmányokét. Mászere mindjárt bizonyos megütődést kelt ab-ban, a ki egészen mást, mélyreható lélektani elem-zést várt. E helyett itt alig találunk egyebet, mint felsorolásokat, hogy pl. hogyan, milyen hasonlatok-kal, milyen képekben írja le Petőfi a csillagos eget, az egyes csillagokat, a szelet, az égiháborút, a he-gyeket, növényeket, miket mond az emberiségről, a sorsról, a szívről stb. S mikor aztán egy-egy feje-zet végére értünk, a szemünk előtt tarkán ková-lyognak Petőfinak önkényes mozaikokba rakott képei, de a miért a könyvet elolvastuk, pl. Petőfinak a természethez való viszonyáról, arról alig tudunk valamivel többet, mint eddig. Nyilvánvaló, hogy az író itt a nyers anyagot dobálta elének, a hogy ta-lálta, — nem volt elég lelki nyugalma, hogy feldol-gozza, beolvasztassa magába s aztán megint kibontsa magából mint írói alkotást. Az elmélyedés hiányzik a könyvből, a nélkül pedig az ilyen esztetikai-lélektani elemzésben sokkal kevesebb a tartalom, mint a szó. Ha én Petőfinak valamely tárgyról való mondásaira vagyok kíváncsi, előveszem magát Petőfit s nem várom meg, a míg valaki ezeket a mondásokat kijegyzi, prózába átírja és zsinórra fűzi, meri ha a maguk helyén olvasom őket figyel-mes szemmel, okulkatok belőlük; egy önkényes, tárgyak szerinti csoportosítás nem jár rám néve komolyabb tanulsággal, különösen líráról lévén szó. Hogy Petőfi pl. a sorsot egyik versében zsarnok-járnak mondja, a másikban pedig csaholó ebnek, a mely a vele szembeszállótól megszabad: ebből nem következik semmi, csak az, hogy a két vers két különböző hangulatát tükrözi. Sajnáljuk azt a sok szép gondolatot, helyes megállapítást, jó meg-figyelést, a mi a hova-hamarabb unottá váló felsorolások közt el van hintve; ezek révén, ha kissé fáradságosan jutunk is hozzájuk, a könyvnek mégis van értéke Petőfi pontosabb megismerése és meg-

JÓKORÓK KÖNYV BEOLVÁZÁS.

értése szempontjából. Ezeket kellett volna a fejte-getés tengelyébe tennie, a nyersanyagból lehánta-ni, a mi főléleges, mélyebben fogni meg az egész témát, jobban szabadulni az iskolás magyarázó mód nyugétől. Olyan tehetséges és becsavagyó em-bernek, mint *Oláh Gábor*, csak olyan dologgal illik a nyilvánosság elé lépni, a mely méltó a tehetség-hez, mert őt épen tehetségénél fogva, melynek mi vallói és hirdetői voltunk eddig s vagyunk most is, szigorúbb kritikai mérték illeti meg.

A «Budapesti Szemle» októberi számában *Pap Ferenc* nagyobb terjedelmű irodalmi tanulmány közlését kezdi meg két regényírókról, *Jókáról* és *Kemény Zsigmondról*. *Náray Lajos Betágyi reform*-mók címén több igen figyelemre méltó reform-eszmét vet fel. *Hornyánszky Gyula* folytatja *Hyp-pokratés milieu-elmélete* című tanulmányát. *Szép-irodalmi olvasmányul szolgál Hall Caine A főbíró* című regénye *Balla Mihály* fordításában és *Lévay József Akácok a temetőn* című szép költeménye. *Viszota Gyula Széchenyi, Kossuth és a gyáralapító társaság* címmel mond el érdekes adatokat a ma-gyar reform-kor közgazdasági törekvéseiről. *Lanson* francziából fordított *Voltaire-tanulmányának* folytatása s az *Értesítő* rovatban több magyar és kül-földi munka ismertetése fejezi be a füzet tartalmát. A «Budapesti Szemle» *Gyulai Pál* szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában minden hó 1-én jelen meg; előfizetési ára egész évre 24 kor., egyes szám ára két korona.

A KASZÁRNYA KAPUJÁN.

UJONCZOK OKTÓBER ELSEJÉN.

A Magyar Könyvtár. *Írói arcképek* címmel új sorozatot indított meg, és ezt a sorozatot *Arany János* két híres tanulmányával vezeti be. Az egyik *Gyógygyógy István*, a másik *Orszay Lőrincz* irodalmi egyéniségéről és jelentőségéről ad klasszikus képet: mind a kettő mintája lehet az írói jellemzésnek. A sorozat következő száma *Beóthy Zsolt* munkája lesz *Szász Károlyról*. — Ugyancsak a Magyar Könyvtár kiadta *Wilde Oszkár A páduai hercegnő* című történelmi tragédiáját, a mely a minapában került színre a Magyar Színházban. *Wilde* dráma-írói értéke még hitelesebb megállapításra vár, de ebben a darabjában is teljes fényvel ragyog egy nagy művészi erénye: a nyelv káprázatos és pa-takzó pompája, a melynek minden ékességét híven megőrizte a *Kosztolányi Dezső* kitűnő fordítása.

A *Héderváry-család oklevéltára*. Hatalmas, hatszáz oldalas könyvben jelent meg a *Héderváry* család oklevéltárának első kötet, a melyet az Aka-démia történelmi bizottságának megbízásából az időközben elhalt báró *Radvánszky Béla* és *Zá-vodszky Levente* gyűjtöttek össze, foglaltak sor-rendbe és látták el magyarázó jegyzetekkel. A kötet előszavában *Závodszky* meleg megemlékezésben méltatja elhunyt munkatársa érdemeit. A teljes gyűjtemény két kötetre terjed.

Humor a bűnben. *Tabori Kornél*, kinek már számos népszerű bűnügyi könyve jelent meg, *Vida-m Könyvtár* cím alatt új sorozatos vállalatot indít, a melynek első füzet *Humor a bűnben* cím-mel egy sereg rendőri anekdotát mond el, tréfás mondásokat és történeteket, melyek hősei a rend-őrök és a bíró kezére került bűnösök.

A *gyümölcsfák ellenségei s az ellenük való védekezés*. *Weninger Mátyás* e cím alatt hasz-nos kis füzetet adott ki, a melyben azokat a kárté-kony állatokat ismerteti, melyek a gyümölcsfákat meg szokták támadni, az ellenük való védekezés módjaival együtt.

Új könyvek:

Petőfi képzelete. Írta *Oláh Gábor*. A Csokonai-Kör tulajdona; ára 4 korona.

Írói arcképek. *Arany János* két tanulmánya. A Magyar Könyvtár kiadása; ára 30 fillér.

A páduai hercegnő. *Wilde Oszkár* színműve. A Magyar Könyvtár kiadása. Kettős füzet; ára 60 fillér.

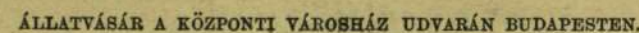
A *Héderváry-család oklevéltára*. Első kötet. Kö-szik báró *Radvánszky Béla* és *Závodszky Levente*. A M. Tud. Akadémia kiadása; ára 12 korona.

Humor a bűnben. Megtörténet viccek, anekdo-ták. Terjeszti a M. Kir. Államvasutak Hirlap- és Könyv-árusítása; ára 50 fillér.

A *gyümölcsfák ellenségei s az ellenük való véde-kezés*. Írta *Weninger Mátyás*. Tata. Engländer és társa; ára egy korona.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: *KATI MIHÁLY* földbírtokos, városi képviselő, volt negyvennyolcas nemzetőr, 95 éves korában Hajduböszörményben. — *Jágocsi PÉTERFÉ* ISTVÁN nyug. cs. és kir. huszárfő-hadnagy életének 69-dik évében Nógrádverőcén. — *UMMERIK Károly* életének 63-dik esztendőjében Bu-

* **Magasság-rekord repülőgéppel.** — A repülőgépekről mindennap hoznak újabb és újabb híreket. Blériottal és Lathammal telve van, úgyszólván minden újság. Az eddig elért maximális magasságról is keringenek hírek. Douai-ban ugyanis 6000 frank jutalmat kapott Paulhan, ki Voisin-fele

Hayeszenfejtettek meg: Merényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A Budapesti Sakkkör. — A Budapesti III. ker. Sakkkör. — Landányi Antal. — Wysechograd Pál. — Beer Mór. (Budapest). — Székely Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller László (Szombathely). — Hoffmann Antal (Liptóvár). Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A Győri Sakkkör. — Székely Jenő. — Mészay József (Győr). — A Zborói Tűzárkör. — A Kalocsa Katolikuskör. — Vebresz Miklós (Zircen). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodaszőllyek).

LAMPÉL R. KÖNYVKERESKEDÉSE
(WODIANER F. ÉS FIA) R-T.

Ennek a mi nagy, fényes fővárosunknak sok ragyogó díszét, pompáját az élet küzdelmeiben elmerült ember a külsőségek szerint szokta mérni. A monumentális kőpaloták czirádái, a körutak hömpölygő emberáradatának vetekező eleganciája, ékszerdisze, a pöffögő gépkocsiszalai, a felszínes intuíciójú ember szemében mind inkább kiegészítői a rezidenczia nagyságának, mint mint azok a tényezők, a melyek ennek a csillogásnak csakugyan meg is adják belső értékét. Az ipart és a kereskedelmet értjük itt a mely tényezőknek a szereplésből nagyon kevés, de a működésből annál több szokott ki jutni osztályrészül és amelyek, a kelletlenül talán többször is, a nagy nyilvánosság előtt csak akkor «szerepelnek», a mikor egyik-má-

1905-ben ment át az üzlet jelenlegi főnöké-
nek, *Watterich Gusztávnak*, Watterich Ödön
fiának a birtokába. A teljesen modern vezetés
néhány év alatt óriási arányokban vitte előre

E sürü dekorációra azonban valóban rá is szolgált a cég. Az anyagárak, kompozíciók, drókok és pinczegazdászati felszerelések cikkeitnek, apraja-nagyjának valóságos kincsesháza a dohány-utczai óriási épület. Kezde a leg-egyszerűbb borsajttól a saját szabadalmában készült hűtő aparátussal ellátott sörszivattyúig minden legapróbb cikkecske képviselve van. Drógainak legelsőrangú minősége közmondá- sossá vált, az anyagárak kifogástalan volta pe-

A ma már országos hírű, sőt a külföldön is nevéssé vált üzletet 1869-ban alapította a család nesztora: *Watterich Arnold*. Nem nagy tőkével, de annál több szaktudással, energiával

Ennyi becsületes munka, ennyi igyekvés természetesen nem maradhatott elismerés nélkül. Az illetékes körök méltánylásának a negyven éves fennállás alatt többször is volt részese a Watterich-cég. Első kitüntetése az 1876-iki szegedi kiállításról való, a hol áruinak tökéletes jóságáért kapott jutalmat. A következő kitüntetés 1879-ben érte, a mikor a székesfehérvári kiállításon nyert aranyérmét. Az 1885-iki országos kiállítás és az 1891-ben Zágrábban ren-

A ki olvasóink közül alkalomadtán elfárad a
dohány-utczai óriási üzletbe, az igazat fog adni
nekünk: a Watterich-czég vezet. *H. I.*

Alapított

1869. évben.

WEISS GYULA

NŐI DIVATÁRUHÁZA

Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. sz.

érttesíti a n. é. Hölgyközönséget, hogy őszi és téli DIVATKÖZLŐ-NYE, mely a legújabb NŐI FELÖLTŐ és KOSZTUM újdonságokat tartalmazza. megjelent és kívánatra ingyen és bérmentve megküldi.

Páratlan és csodás hatású arczejtő és
finomító a Földes-féle

Margit-crème

Őszi körökben használt készítmény. Zsírmentes, ártalmatlan, rugós szőrt. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tegelyekben. Margit-szappan 70 f. Margit-póder 1 K 20 f. három színben kapható. Tossók a záróvédjegyre ügyelni és csak az eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő.

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Fogorvosi- és fogtechnikai műterem
Budapest, IV., Károly-körút 26., I. emelet

FOGAK

és teljes fog-
sorok szájp-
padlás nélkül.

Aranyfogkoronák, aranyhidak és mindenféle káucuk fogazatok, melyeket a szájból kivenni nem kell. A gyökerek eltávolítása fölösleges. Tartós porcelán- és arany-té-
mások. Foghúzás teljes érzéstelenítéssel, 10 évi jóállással. Vidék-
kint 1 nap alatt kiültetve, megvárhatják. — Méréselt árak.

Dr. EDELMANN JÓZSEF és MÁRFAI
néhai dr. Neufeld D. fogorvos volt techn. assistense. (Litt.)

A Budai Szt. Lukácsfürdő

Nagyszállóadjában és Thermal-szálló-
adjában lakás teljes ellátással napon-
ként 10 K-tól feljebb. Minden szoba
kilitással a Dunára. Kénes iszap-
... fűrdők és iszapborogatások. ...

A 16-os Browning serétes automata ismétlő fegyver megjelent és belőtt példányok gyári áron
legjobban nálam szerezhetők be.

Vadászfegyverek

legjobb gyártmányok u. m.:
Nowotny I. Prága, Holland
& Holland, Purdey Scot stb.

Sport és utazási cikkek

rendkívül nagy választékban,
a megszokott árszint mellett,
... legjobban beszerezhetők ...

HUZELLA M. ezégnél Budapest, IV., Váci-utca 28.

Legújabb árjegyzék
ingyen és bérmentve.

Franklin-Társulat nyomdája. Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

REKORD kézitáska

Legújabb minta. Erős zergő, angol
saffián- vagy kocka-bőrbeli minden
színből 18 cm magas, 21 cm szé-
les, selyem béléssel, belül tolellettel
11 koronáért kapható a készítőnél

CSÁNGÓ bőrdíszműves, Bpest, Múzeum-körút 3.

Péncz, szivar- és bankó-tárcák nagy választékban.
Videkre a pénz előleges beküldése mellett portómentes.

ROZSATEJ

kiűnő teint-ápolószert 2 K
fiatalos üdöszet kölcsönöz a bőrének.
balzsamszappan hozzá 60 f.

OSAN kiűnő fogápoló száj-
viz K 1.76, fogpor 88 f.

TANNINGENE

legjobb
Hetekig megmarad és nem engedí festéket.
Sötétzőkőre, barnára és feketére

ANTON J. CERNY, Wien, levélezim
XVIII. Carl Ludwigstr. 6. Lerakat I. Maximilianstr. 9.

Raktár: gyógyszerárakban, parfümeriákban stb.

Feketére fest * Hoféherre tisztit

hetenként sok 100 ruhát. naponta átlag 20.000 gallért, kézelő.

Ruhák vegyileg tisztítottak

HALTENBERGER ruhafestőgyárában

KASSA. — Alapítási év: 1810.

HOMOK-ARANY

A legjobb és legolcsóbb építőanyag a
homokból cementtel vagy mészzel készült
falazóteglák, tetőcserep, járda és padlólap stb.
dr. Gaspary rendsz. szerint előállítva. Dr. Gas-
pary kézi vagy erőhajtásra berendezett
gépeknél vagy formáknál a legkülönbözőbb
alakban. A 228. számú ismertetői broszúra
ingyen. Levelezés és nyomtatványok magyar
nyelven. Leipszger Cementindustrie. Dr.
Gaspary & Co. Markranstädt, Leipzig
mellett (Németország).

ARCZ-MASSAGE FÖLÖSLEGES!

ORIZOL

:: vagy Rizsvaj törv. védve. ::

Az éretlen rizs TEJNEMÜ
nedvéből készített csodás és
gyorshatású arc-szépítő.

Teljesen kisimítja a ránczo-
kat! Egy adag ára 3 K 50 f.
Egy drb szappan ára 1 K 50 f.

Főraktár Magyarország részére:

Bpest: Török gyógytár Király-u.
Kolozsvárt: Dr. Bíró gyógytár.

:: Kizárólag eredeti, legjobbaknak elismert ::

„Iró angyal” gramofon

gépek és lemezek.

SCHMID NOVÉREK-nél

Budapest, IV., Kigó-tér 1. sz. (Király-
börpálya).

Választékúldemények, kedvező lemezsere fűvel. Ár- és
lemezjegyzék ingyen és bérmentve.

Lancaster fegyverek

K 26-től Flóbert fegy-
verek K 8.50. Pistó-
lyok K 2.-. Revolve-
rek K 5.-től. Kis magyar
árjegyzék ingyen és bér-
mentve, nagy árjegyzék
20 f. bérlet beküldése
... mellett.

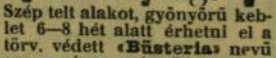
DÜSEK FERENCZ
fegyvergyára közreműköd-
Opóno 14. Staatsbahn
... mellett Csehország. ::

Telt kebel elérésére.

Szép kebelt szerez-
ni, ma már nem ké-
pez titkot a bolyg-
világ előtt, a mióta
a „Pillules Ori-
entales” (ke-
leti labdacok)
csodálatos ha-
tása ismeretes.
Ezek a pillulák
valóban
azon tulaj-
donsággal
birnak,
hogy a
kebelt kifejlesztik, megszilárdítják
és újalakítják, ép úgy a nyak és
vállcsontok üregét megszilárdítják
az által, hogy a kebelnek kezes
teltségét kölcsönözzék a nőket.
hogy a derekat kibővítsék. A
keleti pillulák főleg keleti pá-
rtyákvonásokból készülnek s az
ártalmatlan arzénből teljesen meste-
sek. Hatását nem szabad hasonlí-
tani más külső vagy belső hasz-
nálatra szolgáló szerrel összeha-
sonlítani. Egy több mint 20 évi
eredmény a „Pillules Ori-
entales” hírnevét megerősítette anny-
ra, hogy úgy a fiatal lányok,
mint az asszonyok az egyedüli
eszköze arra, hogy telt s szilárd
kebelre tegyen szert. Könyv és
diskrétt kezelés, tartós eredmény
már 2 havi használat után. Egy
üvegcske használati utasítással
8.45 kor., utánvét 6.75 kor. Fg-
raktár Budapest Török József
VI., Király-utca 12. Prágában
Fr. Wittek & Co. Wassergasse 10.

+ Soványság. +

Szép telt alakot, gyönyörű ke-
belt 6-8 hét alatt érhetni el a
törv. védett „Bistoria” nevű
arany éremmel (Páris 1900,
Hamburg 1901, Berlin 1903) ki-
tűntetett orientális erőporunk
használatával által. 30 főtőlnyi hi-
zás biztosítva. Ártalmatlan. Fel-
tétlen reális, nem szédülés.
Sok elismeréssel. Dob-v. hasz-
nálati utasítással 2 mark.
Postautalványon v. utánvét
(portó külön) Hygienisches
Institut D. Franz Steiner
& Co Berlin 57. Königsplatz-
strasse 66. Budapestben kapható
Török Józsefnél, Király-u. 12.

Legújabb árjegyzék
ingyen és bérmentve.

Franklin-Társulat nyomdája. Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.

43. SZ. 1909. (56. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ HOITSY PÁL.

FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN.

BUDAPEST, OKTÓBER 24.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Egyes szám
ára 40 fillér.

Előfizetési
feltételek:

Egész évre ... 16 korona.
Félévre ... 8 korona.
Negyedévre ... 4 korona.

A „Világkrónika”-val
negyedévenként 80 fillérrel
15bb.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
határozott viteldij is esatolandó.

A JAJCZEI VIZESÉNÁL.

MAGYAROK BOSZNIA-HERCEGOVINÁBAN.

MULT TAVASZON számos tagból álló bosnyák
küldöttség látogatta meg előbb Bécs-
et, azután Budapestet. A látogatásnak az volt
a jogcíme, hogy az átsatolás után az úgy
nevezett Monarkiahoz szorosabb kapcsolatokkal
fűzött bosnyák polgárság közvetlenül is kife-
jezést akart adni az együvé tartozás érzésének.
Hogy ez az érzés egyformán őszinte legyen
Bécsben és Budapestben is, a derék bosnyákok-
nak két lélekre volna szükségük. Mert hiszen
ők is tudják, hogy manapság Bécs és Buda-
pest között milyen viszony van s hogy bizony
az egyik fél iránt mutatott barátság csak
ellenségeskedés színében tűnhetik fel a másik
előtt. Mivel pedig egy-egy embernek két lelke
nem igen lehet, a bosnyákok egyszerűbben
oldották meg a nehéz kérdést. Szereplő embe-
reik között vannak ugyanis olyanok, a kik
nyiltan a Luegerék, vagyis az elnyomó osztrák
birodalmi eszme szerelmesei. De aztán
vannak olyanok is, a kiknek szíve inkább
Budapest felé húz. A küldöttségben mind
a két felekezet képviselve volt és Bécsben inkább
a Luegerék emberei, Budapestben pedig inkább

A KÜLDÖTTSEGE FOGADTATÁSA MOSZTARBAN.

BUDAPEST KÜLDÖTTSEGE BOSZNIABAN. — Jeltz Gyula fővétel.